ATEİSTİN KUTSAL KİTABI

Notos Kitap

Ateistin Kutsal Kitabı

Aforizmalar

Derleyen

Joan Konner

İngilizceden Çeviren

Ali Ünal

NOTOS KİTAP

Ateistin Kutsal Kitabı
Aforizmalar

Derleyen: Joan Konner
İngilizceden Çeviren: Ali Ünal
Editör: Tuğba Eriş

Notos Kitap Yayınevi
İnönü Caddesi, Emektar Sokak, 18/1
Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 ‹stanbul
0212 243 49 07
notoskitap.blogspot.com

Derleyenin Notu

Bu kitaptaki alıntıların büyük bölümü kurmaca yapıtlardan alınmıştır. Yazarların, yarattıkları karakterlerce ifade edilen söz, düşünce ya da görüşlere katılmak zorunda olmadıklarını unutmamak gerekir.

GİRİŞ

Dünya –halk arasında bilgelik ve erdem konularında en tanınanlar da dahil olmak üzere– parlak zekâların büyük çoğunluğunun din konusunda şüpheci olduğunu bilseydi, büyük bir şaşkınlığa uğrardı.

JOHN STUART MILL

Ortada bu kadar çok görüşün olmasının nedeni, kimsenin hakikati bilmiyor oluşudur.

JOAN KONNER, derleyen

I

YARATILIŞ

Bu gezegendeki rolümüz belki de Tanrı'ya tapmak değil, onu yaratmaktır.

ARTHUR C. CLARKE

Epikuros'un kadim soruları henüz yanıt bulmadı. Tanrı, kötülüğü önlemek istiyor ama bunu beceremiyorsa, o zaman aciz mi? Becerebiliyor ama istemiyorsa, o zaman kindar mı? Hem becerebiliyor hem de istiyorsa, peki bu kötülük nereden geliyor?

DAVID HUME

İnsanlık bütün bu zaman boyunca Yaratılış'ın kendisi için olduğuna inanacak kadar kibirliydi, oysa gerçekte Yaratılış onların varlığını öngörmüyor.

CAMILLE FLAMMARION

Korku, tanrıların bu dünyadaki yaratım gücüydü.

PETRONİUS

Buradayız çünkü sıradışı bir balık topluluğu, karada yaşayan hayvanların ayaklarına dönüşecek özel bir yüzgeç anatomisine sahipti; çünkü Dünya, buzul çağı boyunca asla tamamen donmadı; çünkü Afrika'da bundan bir milyon yıl önce ortaya çıkan küçük ve narin bir tür, bugüne kadar ne yapıp edip canlı kalmayı başardı. Daha "yüce" bir yanıt için yanıp tutuşuyor olabiliriz, ama ne yazık ki yok.

STEPHEN JAY GOULD

Kendi adıma konuşursam, insanlığın mı Tanrı'yı, yoksa Tanrı'nın mı insanlığı yarattığına kafa yormayı bırakalı çok uzun zaman oldu.

FYODOR DOSTOYEVSKİ

Jeoloji fosillerin farklı çağlara ait olduğunu gösteriyor. Paleontoloji zaman içindeki değişiklikleri temsil eden bir fosil sırası, bir tür fosil listesi sunuyor. Taksonomi türler arasındaki biyolojik ilişkileri gözler önüne seriyor. Evrim, işte hepsini bir araya getiren açıklamadır. Yaratılışçılıksa, gözlerini sıkıca kapatıp insanlara "Hayır getirmemiştir!" ağıdını yaktırmaktır.

ANONİM

Tanrı'nın var olduğuna, bedeninizi yaratan bir Tanrı'nın varlığına inanıyorsanız ve bu bedenle de pis olan her şeyi yapabileceğinizi düşünüyorsanız, o zaman hata üreticiye aittir.

LENNY BRUCE

Bir tenyanın bakış açısından yaklaşırsak, insanlık Tanrı tarafından tenyaların iştahını doyurmak için yaratılmıştır.

EDWARD ABBEY

Tanrı fikri, insanlığın affedemeyeceğim yegâne hatasıdır.

MARQUIS DE SADE

İnsanlık, tanrıları kendi yansımasından yaratırken yalnızca suretini değil, kendi yaşam tarzını da göz önünde tutar.

ARİSTOTELES

Dünyayı yaratan hamiyetli bir tanrı var olsaydı ve hem Evren'de hem de ölümden sonraki hayatta ahlaki bir düzen yaşansaydı, kendimize bunun çok iyi bir şey olduğunu söyleyebilirdik; oysa tam da bunları dilemeye mecbur bırakılmamız oldukça can acıtıcı bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor.

SIGMUND FREUD

Yıkıcı güçler birçok bitkiyi yok eder, ama bitkiler yine de yeşermeye devam eder. Piramitler bir papatyanın dayanıklılığına asla ulaşamaz. Bülbüller Buddha'nın ya da İsa'nın sözlerinden önce de ötüyorlardı, onların sözlerinin unutulmaya yüz tutmasından nice sonra da ötmeye devam edecekler. Çünkü bu, ne vaazdir, ne öğreti, ne emir ne de baskı. Bu yalnızca şarkıdır. Ve başlangıçta Kelime yoktu, cıvıltılar vardı.

D.H. LAWRENCE

Başlangıçta Kelime vardı, bitişteyse yalnızca Klişe.

STANISLAW JERZY LEC

II

KELİME

Bütün büyük hakikatler, kutsal şeylere küfür edilmesiyle ortaya çıkar.

GEORGE BERNARD SHAW

Tanrı, fikirlerimizi değil, onlara olan arzumuzu açıklamak için kullandığımız bir sözcüktür.

JOHN STUART MILL

Ateistler genelde dine küfreden insanlar olarak suçlanır, aslında böyle bir suç işlememişlerdir. Bir ateist, Tanrı'yı sorguladığında, kınadığında ya da yerdiğinde kişilerle değil, fikirlerle uğraşıyor demektir. Tanrı'yı aşağılama yetisine sahip değildir, çünkü böyle bir varlığın gerçekliğini reddetmektedir.

G.W. FOOTE

Tanrı fikrine, böyle abuk bir dünyadan onu sorumlu tutabileceğim için büyük saygı duyuyorum.

GEORGES DUHAMEL

Tanrılar insan yapımıdır ve hep de böyle olmuştur.

JOHN BURROUGHS

Çağdaş dünyanın bütün dinsel sorunlarının kaynağı, Kudüs'te bir Akıl Hastanesi bulunmayışıdır.

HAVELOCK ELLIS

Kolayca anlayamadığımız ne varsa ona tanrı deriz; bu da beyin dokularımızın aşınmasını ve bozulmasını önler.

EDWARD ABBEY

Kâfirlik, düşünce özgürlüğü için kullanılan bir başka sözcüktür.

GRAHAM GREENE

İman, şüphe etmektir.

EMILY DICKENSON

Hangi yaştan olursa olsun inançsızların büyük bir çoğunluğunun, saygı duyulan onurlu ve dürüst insanlar olduğu tarihsel bir gerçektir.

JOHN STUART MILL

Düşünen bütün insanlar ateisttir.

ERNEST HEMINGWAY

Bütün çocuklar ateisttir, tanrı fikri onlarda yoktur.

BARON D'HOLBACH

Bana kalırsa, hayatı yaşanılır kılmak için dinlere ihtiyaç olduğuna inanmak bir hatadır.

SINCLAIR LEWIS

Dini önemsiyorum, ama bir çocuk oyuncağı olarak,
Ortada günah falan da yok, yalnızca cehalet.

CHRISTOPHER MARLOWE

Tanrı varsa –sevecen bir Tanrı tabii– müthiş acımasız bir dünya yaratarak olağanüstü bir iş çıkardığının hakkını vermemiz gerekiyor.

DAVE MATTHEWS

DİNBİLİM: Bilinemeyecek olanı, bilinmeye değmeyecek terimlerle açıklama uğraşı.

H.L. MENCKEN

Evren kendi kendine çalışır ve doğanın sonsuz yasaları herhangi bir ilk nedene ya da marş motoruna ihtiyaç duymaz.

MARQUIS DE SADE

Şehitlik, bir insanın herhangi bir yeteneği olmadan şöhret olmasının tek yoludur.

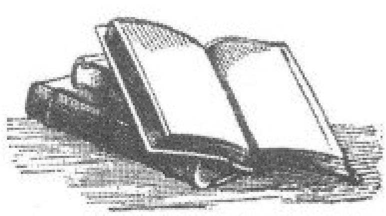
GEORGE BERNARD SHAW

İddia ediyorum hepimiz ateistiz. Ben yalnızca, sizin inandıklarınızdan bir eksik tanrıya inanıyorum. Siz öteki tanrıları neden göz ardı ettiğinizi anladığınızda, benim de neden sizinkini göz ardı ettiğimi anlayacaksınız.

STEPHEN HENRY ROBERTS

Biraz tuhaf ve çelişkili yollarla olsa da ateistler, dini din görevlilerinden daha ciddiye alma eğilimindedir.

JONATHAN MILLER

III

HIRİSTİYANLIK ÖĞRETİSİ

Dinimizin gizemleri, tıpkı hastayken, çiğnenmeden bütün halde yutulan o yararlı haplar gibi iyileştirme etkisine sahiptir; genelde hiçbir etki göstermeden kusulup dışarı atılır.

THOMAS HOBBES

Marx hatalıydı. Din, insanlığın afyonu değildir. Afyon; uyutucu, hissizleştirici, sıkıcı şeyleri akla getiriyor. Ama din, sıklıkla korkunun afrodizyağı, gaddarlığın amfetamini olmuştur. En iyi olduğu durumda ruhları ayağa kaldırmış, çan kuleleri dikmiştir. En kötü olduğu durumdaysa bütün uygarlıkları mezarlığa çevirmiştir.

PHILLIP ADAMS

[Din] İnancın yerine geçen moda söylem.

OSCAR WILDE

Dini tanımlamam gerekseydi, kahrolası şartlar sonucu oluşan bir ruhu korumak için insanın icat ettiği bir sargı bezi olduğunu söylerdim.

THEODORE DREISER

Kilise, dünyanın en büyük kayıp eşya bürosudur.

ROBERT L. SHORT

Din, yoksulların zenginleri öldürmelerini önler.

NAPOLÉON BONAPARTE

Kilisedeki kutsal müzik hepimizi inançlı birer insan yapabilir, ancak vaizler dengeyi sağlayan etmen olarak düşünülmelidir.

MIGNON MCLAUGHLIN

Duygusal taşkınlıklar, insana çay, tütün, afyon, viski ve din aracılığıyla ulaşır.

GEORGE BERNARD SHAW

İnsanlar Tanrı aşkına öylesine aşağılık ve acımasız şeyler yapabiliyorlar ki.

W. SOMERSET MAUGHAM

İnsanlar kötülüğü hiçbir zaman, dini inançları uğruna yaptıkları zamanki kadar eksiksiz ve neşeli yapmazlar.

BLAISE PASCAL

Genel konuşacak olursak, dindeki hatalar tehlikelidir; felsefedeki hatalarsa yalnızca saçma.

DAVID HUME

Eh, İncil'in başında hep bir inkâr metni olması gerektiğini düşündüm: "Bu bir kurmacadır." Yani suyun üstünde yürümek mi? Eh, bu da imanın oyun alanı.

IAN MCKELLEN

Din, fesatları şüphe etmekten korur.

CHRISTOPHER MARLOWE

Şeytan, amacını desteklemek için kutsal kitaplardan alıntı yapabilir.

WILLIAM SHAKESPEARE

Her dogmanın bir zamanı vardır.

ISRAEL ZANGWILL

Birçok vaaz bana sanki birer reklammış gibi geliyor, ama Tanrı'nın sponsor mu, yoksa ürün mü olduğunu bir türlü anlayamıyorum.

MIGNON MCLAUGHLIN

İnsanlığa ait dinler, kitlesel sanrılar içinde sınıflandırılmalıdır. Bu sanrıya sahip kişiler, söylemeye bile gerek yok, böyle bir durum olduğunu fark etmezler bile.

SIGMUND FREUD

İncil, ne bileyim, bence bir hayal kırıklığıdır. İnsanlık için yapması gereken şeyi asla yapmamıştır.

CHRISTOPHER MORLEY

IV

AYDINLANMANIN KİTABI

Dinin dünyayı yönettiği bir dönem vardı. Karanlık Çağ olarak bilinir.

RUTH HURMENCE GREEN

İMAN: Sağduyunuzun, doğru olmadığını söylediği şeye inanma uğraşı.

ELBERT HUBBARD

Gerçekten var olan bir sinek, bir ihtimal var olan bir melekten daha önemlidir.

RALPH WALDO EMERSON

Güneşe tapmak ibadet haline gelirse, ısı yasalarını araştırmanın da suç haline gelmesi kesindir.

JOHN MORLEY

Bilgeliğin başlangıcı, bir tanrının ya da tanrıların bizi yarattığına dair yeterli kanıt olmadığının farkındalığına ve kaderimizin kendi ellerimizde olduğunun bilincine sahip olmaktır.

PAUL KURTZ

İman, umut edilen şeylerin özü, görülmeyen şeylerin de kanıtıdır.

AZİZ PAUL (İbraniler 11:1)

Gözü kapalı iman, insan zekâsının yaratıcısına verilen ironik bir hediyedir.

ANONİM

İsa'nın Doğum Günü'nü takip eden ne çok kişi var! Emirlerini ise ne kadar az! Ah! Tatillere uymak kurallara uymaktan pek bir kolay.

BENJAMIN FRANKLIN

Dinsel düşünce, çıkış kapısının olmadığı yeri bulmak için yapılan bir girişimdir.

ALBERT EINSTEIN

Genel anlamda konuşursak din, eğitimin, yani düşünme yetisini geliştiren eğitimin bir *chef d'oeuvre*'sidir.[1] Dini telkine büyük bir ciddiyet ortamı içinde, sürekli tekrarla altı yaşından önce başlanmadığı takdirde, bunun, bütün insanların kafasına kalıcı bir şekilde yerleştirilemeyeceğini düşünmek saçma değil, aksine aşikârdır. Hayvanlarda olduğu gibi insanların eğitiminde de, ancak çok küçük yaşta yapıldığında kesin bir başarı elde edilir.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Tanrı eğer bizden bir şey yapmamızı istiyorsa, bu dileğini belirtirken daha açık olmalıdır. Aklı başında insanlar, bunu yapana kadar ona önem vermeyeceklerdir.

SAMUEL BUTLER

Mizah duygusu da, sağduyusu da olmayan bir tanrıya inanamam.

W. SOMERSET MAUGHAM

SORU: Tanrı olduğunuzu nereden biliyorsunuz?

YANIT: Basit. Dua ederken, kendimi kendimle konuşurken yakalıyorum.

PETER O'TOOLE

Edindiğimiz bilgi birikiminin neredeyse tamamını, aynı düşüncede olanlara değil, karşı çıkanlara borçluyuz.

CHARLES CALEB COLTON

İnsan hayatının, kendinden bağımsız bir anlamı yoktur. Hayatın anlamı ona vermeyi seçtiğimiz şeydir.

PAUL KURTZ

İnsanlık, tanrıları yarattığı için çok uzun ve ağır cezalara çarptırılıyor. Tanrıların yaratıldığı günden beri insanlığın payına düşen acı ve cezadan başka bir şey olmadı. Bu hatadan dönmenin tek bir yolu var: İnsanlık, kendisini ayaklarından cennetin ve cehennemin kapısına zincirleyen prangalarından kurtulmak zorundadır; bu sayede, yeniden uyanan ve aydınlanan bilincinde, yerküre üstünde yeni bir dünya kurmaya başlayabilir.

EMMA GOLDMAN

Şeylerin yüzde birinin milyonda birini bile bilmiyoruz!

THOMAS EDISON

Kilise yerkürenin düz olduğunu söylüyor, ama ben yuvarlak olduğunu biliyorum, çünkü Ay'daki gölgesini görüyorum ve gölgelere kiliseden daha çok güveniyorum.

FERDINAND MACELLAN

İçinde bulunduğumuz çağ... işareti işaret edilene, sureti aslına, hayali gerçeğe, biçimi öze tercih ediyor... çünkü bugünlerde *aldanma kutsal* yalnızca, *hakikatse kâfirlik.*

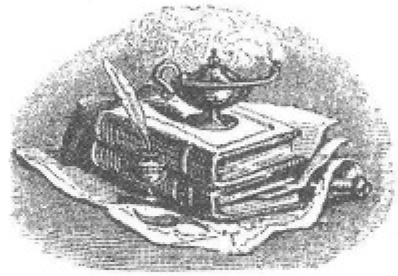
LUDWIG FEUERBACH

Tanrı'nın her yerde olduğu söyleniyor, ama biz insanlar, onu hep bir münzevi olarak düşünüyoruz.

EMILY DICKINSON

İnsanlık din için didişecek, yazacak, savaşacak, ölecek, her şeyi yapacak, ama asla *onun için yaşamayacak.*

CHARLES CALEB COLTON

V

CENNETTEKİ ECDADIMIZ

Gizem [İsa Peygamber'in kutsallığı], saçmalık için en uygun örtü olmuştur.

JOHN ADAMS

Komşumun, bir sürü tanrı olduğunu ya da hiç tanrı olmadığını söylemesinin bana hiçbir zararı yok ki. Ne cebimi deler ne de bacağımı kırar.

THOMAS JEFFERSON

Ne *İncil* benim kitabım ne de Hıristiyanlık benim mesleğim.

ABRAHAM LINCOLN

Her mezhep hakikatin kendi egemenliği altında olduğunu ve bundan farklı düşünenlerin de yanlış yolda olduklarını zanneder. Sisli bir havada yolculuk yapan bir adam gibi, yolda onun biraz önünde olanları sisin içinde kaybolmuş olarak görür, elbette arkasındakileri, sağında ve solunda olanlar da dahil; ancak ona yakınlaştıkça her şey berraklaşır. Aslına bakarsanız, o da en az ötekiler kadar sisin içindedir.

BENJAMIN FRANKLIN

Benim söylemem yeterli olur mu bilmiyorum ama zekâsı ve bir eğitimi olan her insan gibi ben de organik evrime inanıyorum. Bu tarihte hâlâ bu soruların soruluyor olması beni şaşırtıyor.

WOODROW WILSON (1922)

Din, sıradan insanların sessiz kalmasını sağlayacak en mükemmel araçtır.

NAPOLÉON BONAPARTE

Dünya benim ülkemdir; dinim de iyi şeyler yapmaktır.

THOMAS PAINE

Yirmi yıl boyunca özgürlük için dua ettim, ama ayaklarımla dua etmeye başlayana kadar tek bir yanıt bile alamadım.

FREDERICK DOUGLASS[2]

Duyduğum her yanlış düşüncede kiliseden çıkmam gerekseydi, orada beş dakikadan fazla kalamazdım.

RALPH WALDO EMERSON

Benim, batıl inançları olan biri olduğumu mu düşünüyorsunuz? Ben batık inançlı bir ateistim.

MOHANDAS K. GANDHI

Yığınların açlık, pislik ve cahillik içinde yaşamaktan memnuniyet duymalarını sağlamakla uğraşan dinlerle hiçbir ilgim olsun istemem. İnsanlara, bu dünyada daha mutlu ve daha çağdaş olabilme; kendi kaderinin sahibi, kendi ruhunun kaptanı olarak gerçek bir *insan* olabilme kapasitesine sahip olduklarını öğretmeyen hiçbir yasa, din ya da benzer şeyle işim olsun istemem.

JAWAHARLAL NEHRU

Avrupa zekâsının her adımı, ruhban sınıfına rağmen atılmıştır.

VICTOR HUGO

Şekli ne olursa olsun yüce bir gücün, insan işleriyle ilgilendiğini düşünmek saçmadır. Sizce de böyle kasvetli ve karmaşık bir sorumluluk onu kirletmez miydi?

YAŞLI PLINY[3]

Dinden nefret edenler ürememeli, tabii vergiden muaf tutulmayacaklar.

JAMES A. MICHENER

Organize din, siyaseti Hıristiyanlaştırmak yerine Hıristiyanlığı siyasi hale getiriyor.

LAURENS VAN DER POST

Kilisenin siyasetten tamamen ayrılmasıyla birlikte ruhbanlığın sayısı, endüstrisi ve ahlak anlayışı ile insanların dine bağlılıkları açık bir şekilde artmıştır.

JAMES MADISON

Bütün bu musibetlerin içinde lanetleyen insanlığı
En kötüsüdür Dinin tiranlığı.

DANIEL DEFOE

Öteki dinleri hariç tutarak Hıristiyanlığı kuran kurumun, aynı şekilde öteki mezhepleri de hariç tutarak belirli bir Hıristiyan mezhebini kurabileceğini neden kimse göremiyor?

JAMES MADISON

Bir tiran, tanrıların hüküm sürdüğü bir devirde her zaman özel bir kararlılığa sahip olmalıdır. İnsanlar kural koyanın tanrı korkusu olduğuna ve tanrılara saygı gösterdiğine inanıyorlarsa, böyle kişiler tarafından haksız muamele görmekten daha az korkarlar; ve eğer tanrıların da onun arkadaşı

olduğuna inanırlarsa, o zaman da onlara karşı kumpas kurmaya daha az hevesli olurlar.

ARİSTOTELES

Bir vatandaş olarak ahlaklı bir kişi olmam için "A", "B", "C" ve "D"ye inanmam gerektiğini söyleyen, bu ülkedeki siyasi vaizlerden gerçek anlamda bunaldım ve sıkıldım. Hayır, kim sanıyorlar kendilerini? Ve ahlaki inançlarını bana dayatma hakkını nereden alıyorlar? Ayrıca, Senato'daki sayımlarda beni, Tanrı tarafından kendilerine verildiğini iddia ettikleri yetkiyle kontrol edebileceğini düşünen bütün dinsel grupların tehditlerine direnmek zorunda olan bir yasa koyucu olarak çok daha kızgınım. Onları uyarıyorum: Kendi ahlaki kararlarını "muhafazakârlık" yaftasıyla bütün Amerikalılara dayatmak isteyenlerle sonuna kadar savaşacağım.

BARRY GOLDWATER

Din ihtiyacı, insanlık kendini yönetebilecek kadar akıllı olduğunda sona erecek.

FRANCISCO FERRER GUARDIA

VI

AKLIN KİTABI

Tanrı'nın varlığını bile büyük bir cesaretle sorgulayın; çünkü, eğer varsa, gözleri kör eden korkuya bağlılıktan ziyade akla bağlılığı daha çok onaylamak zorundadır.

THOMAS JEFFERSON

İnançlı birinin kuşkucu birine oranla daha mutlu olduğunu söylemek, sarhoş birinin ayık birinden daha mutlu olduğunu söylemekten daha dolaysız bir söylemdir.

GEORGE BERNARD SHAW

Bir insanın kendisinin yapabileceği şeyleri tanrılardan istemesi anlamsızdır.

EPİKUROS

Dinbilim, baştan aşağı bir akıl dışılık, varsayım ve düşler mabedi, altyapısız bir üstyapıdır.

AMBROSE BIERCE

Bu kurtuluş öyküsü, büyük sorguya kadar ayakta duramayacak. O adam, elma yeme günahından kendini kurtarmalıdır artık. İsa Peygamber'e bir cinayet yüklemek, bir dinin kurup kurabileceği en tuhaf tezgâhlardan biridir.

THOMAS PAINE

Herhangi bir şeye inanan birisini ikna edemezsiniz, çünkü inançları kanıta değil, inanmaya duydukları köklü ihtiyaca dayanır.

CARL SAGAN

Tanrı yoktur. En az güneşin varlığı ve gündüzün gerçekliği gibi kesindir ki Tanrı yoktur. Hatta asla *olamaz* da.

LUDWIG FEUERBACH

İnsanlardan sürekli "Ah, Tanrı korusun" diyen mektuplar alıyorum. Geçmişte hiç yapmamıştı, gelecekte yapacağına nasıl olur da inanıyorlar bilemiyorum.

BERTRAND RUSSELL

Her ne kadar tuhaf olsa da sayısız insanın, inanmaya tutkuyla baş eğmedikleri tek bir şey bile yoktur, öyle ki yanılgılarını bırakmaktansa onun için ölümüne savaşırlar. Bana kalırsa bu durum, deliliğin işlevsel bir tanımıdır.

ARTHUR C. CLARKE

Bütün dinler; tanrıları, yarı tanrıları, peygamberleri, mesihleri ve azizleriyle birlikte, kendi yeteneklerinin tam tekamülünü ve aidiyetini idrak edememiş safdiller tarafından yaratılmıştır.

MİHAİL A. BAKUNİN

Her türlü hataya karşı kullanılan en saygın silah Akıl'dır. Bunun dışında başka hiçbir şey kullanmadım ve asla kullanmayacağıma da eminim.

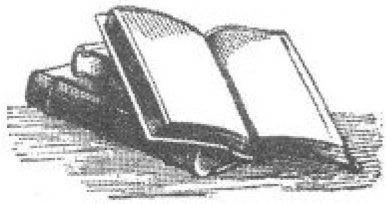
THOMAS PAINE

Gizemli tanrılara inanıyormuş gibi yapmak, çarşamba günü zalimliğe, pazar günü de affedilmeye izin verecekse, beni yok sayın.

FRANK SINATRA

Bütün dinler, insanlara, *nefsin* ya da kalbin faziletleri için öbür dünyada sonsuza kadar ödüllendirilecekleri sözünü verir, aklın ve anlayışın faziletleri için değil.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Hıristiyanlığa mucizeler aracılığıyla katılım yalnızca ilk günlerde olmadı, bugün bile bir mucize olmadan aklı başında tek bir insan tarafından bu dine inanılması mümkün değildir.

DAVID HUME

Kültürel yaptırımları olmasaydı çoğu ya da bütün dini inançlar ve ritüeller, zihinsel bozukluk alanına girerdi.

JOHN F. SCHUMAKER

Aldatılmanıza izin vermeyin; büyük entelektüeller şüphecidir.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Sizin tanrınız buysa, pek de etkileyici değilmiş. Çok fazla ruhsal sorunu var, kendini çok güvensiz hissediyor. Yedi gün boyunca kendisine tapınmanızı istiyor. Tutup hatalı insanlar yaratıyor, sonra da kendi hatası için onları suçluyor. Kendisi, Yüce Varlık kavramı için oldukça kötü bir örnek.

GENE RODDENBERRY

Bütün bu din işlerini oldukça ilginç buluyorum. Ama zeki insanların bunu ciddiye almaları da beni şaşırtıyor.

DOUGLAS ADAMS

Tanrı'yı aramanın beyhude bir iş olduğunu ve açığa çıkarılacak herhangi bir hakikat olmadığını düşünürsek, o zaman dinler tarihi, insan zihninin sapkınlığı üstüne yapılan çalışmalar haline gelir.

CYRIL BAILEY

Bir ateist, insanlığı yeniden doğaya, deneyime ve akla yönlendirmek için, insanlığa zarar veren ejderhaları yok eden kişidir.

BARON D'HOLBACH

Belki de bütün sıkıntılarımızın kaynağı, yani insanlığın sıkıntılarının; belki de sahip olduğumuz tek hakikat olan ölüm gerçeğini reddetmek uğruna yaşamlarımızdaki bütün güzellikleri feda edecek ve kendimizi totemlere, tabulara, haçlara, kurbanlara, kilise çanlarına, camilere, ırklara, ordulara, bayraklara, uluslara hapsedecek olmamızdır.

JAMES BALDWIN

Dünyanın varoluşundan önce de var olduğunu kanıtlayacak her dine inanmaya hazırım. Ama Sokrates'e, Platon'a, Musa'ya ve Muhammed'e baktığımda böyle bir şey olmadığını görüyorum. Bütün dinler, kaynağını insandan alıyor.

NAPOLÉON BONAPARTE

Aslında, dindar insanlar din hakkında ya da aç insanlar yiyecek hakkında dalaştıklarında, her iki taraf da sanki o şeye sahip değil gibi görünüyor.

BENJAMIN FRANKLIN

Görüşleri bir din tarafından kısıtlanmamış ve çarpıtılmamış zeki bir insana hayatım boyunca çok az rastladım.

JAMES BUCHANAN

Dinin yarattığı dikenli tellerin arkasına sığınanlar, daha fazla ifade özgürlüğüne sahip olmak istediklerini sıkça söylerler; ancak, bilimsel hakikatin büyük okyanusuna girmeyi de göze alamazlar, çünkü bu durumda soğuk suya dalmaları gerekir.

LUTHER BURBANK

Bedenen diriliş fikri kulağa garip geliyor, hatta saçma, tabii cezalandırma amacını saymazsak. *Düzeltmekten* çok *intikam* anlamına gelen bütün

cezalar da *ahlaken* yanlıştır. Peki *Dünya'nın sonu geldiğinde* yapılacak sonsuz işkencelerin, ne tür bir ahlaki ya da uyarı amacı olabilir ki?

LORD BYRON

Sizlerin karşısında kendimi bir Hıristiyan olarak göstermeye çalışmayacağım. Şeytandan duyduğunuz tiksintiyi paylaşıyorum, ama umudunuzu paylaşmıyorum ve çocukların acı çekip öldükleri bu evrenle kavgamı sürdürmeye devam edeceğim.

ALBERT CAMUS

Latour-Maubourg Dominikan Manastırı'nda

1948 yılında yaptığı konuşmadan.

Bütün dinlerde ortak olan şey şudur: Bazısı çok değersiz, aşağılık ve insan sağduyusuyla taban tabana zıt, herhangi bir yetkin ve dinç zekânın dalga geçeceği birçok parçanın bir araya getirilmesinden oluştukları için sağduyuya karşı savaş halindedirler.

PIERRE CHARRON

Onun bana üç vitesli bir bisiklet vermek için bütün dikkatini evrenden uzaklaştıracağı fikri öyle uzak ki bunu kabullenemiyorum.

QUENTIN CRISP

Lütufkâr ve her şeye kadir olan bir Tanrı'nın, kedinin fareyle oynaması gerektiğini bile isteye tasarlayabileceği konusunda kendimi ikna edemem.

CHARLES DARWIN

İman iyi bir icattır
Gören beyefendilere;
Ama mikroskoplar da hesabını bilir
Acil durum halinde!

EMILY DICKINSON

İman, tanımı gereği, akılla desteklenmeyen şeylere inanmak demektir. Akılla desteklenseydi, o zaman iman olmazdı.

COLIN MCGINN

Her tür dogma, kendini aklın yerine koyar ve çekişmeye, acıya daha fazla neden olur; ayrıca, insan ilişkileri içinde en çok merhamet bekler.

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Tanrı insanların dualarını dinleseydi, insanlık çok hızlı bir şekilde ortadan kaybolurdu, zira herkes birbirine beddua etmekten başka bir şey yapmıyor.

EPİKUROS

İnsanlar güneşlenmek ve çıplak bedenler gibi şeylerden her zaman ayrı bir dehşet duyuyorlar sanki. Yoksulluğu, zulmü ve hayvanlara yapılan zalimliği o kadar umursamıyorlar misal.

SUSAN ERTZ

Uzun vadede hiçbir şey akıl ve deneyime direnemez; dinin her ikisiyle de çeliştiği oldukça açıktır.

SIGMUND FREUD

Bir filozof ile bir dinbilimci arasında geçen şu tartışmayı aklımdan hiç çıkarmıyorum: İkisi bir konu üstünde anlaşmazlık yaşıyor ve dinbilimci, filozofu karanlık bir odada, aslında orada bile olmayan siyah bir kediyi arayan kör bir adama benzeterek onunla dalga geçiyor. "Haklı olabilirsin," diyor filozof da, "ama işte bir dinbilimci onu bulurdu."

JULIAN HUXLEY

Tanrısız bir dünya fikri bana, kendisi mükemmel olup cehhennem tehdidiyle köşeye sıkıştırabilmek için kusurlu bir insanlık yaratan bir tanrının varlığından daha az saçma geliyor.

ARMAND SALACROU

Papazın, müdürü desteklemesindense müdürün, papazı desteklemek için vergi vermesi gerektiğini bir türlü anlayamıyorum.

HENRY DAVID THOREAU

Dinler ile mezhepler arasındaki fark, ne kadar gayrimenkule sahip olunduğuyla belirlenir.

FRANK ZAPPA

Tanrı'ya inanmak Tanrı'ya hakarettir. Çünkü bir taraftan onun akla hayale sığmayan zalimlikte kötülükler yaptığını, öbür taraftan da eğer serinkanlı ve dürüst olurlarsa kaçınılmaz olarak kendi varlığını inkâr etmede onlara yol gösterecek bir aleti, yani zekâyı, insan denilen yaratıklarına sapkınca verdiğini de kabul etmek demektir. Tanrı varsa, onu en çok sevenlerin ateistler ve agnostikler olduğu sonucuna varmak çok cezbedicidir, çünkü onu en çok ciddiye alanlar onlardır.

GALEN STRAWSON

*İman*la bulunan İlahi Yol, *Akıl* Gözü'nü kapatmak anlamına gelir.

BENJAMIN FRANKLIN

VII

BİLİMSEFE[4]

Gerçek dinbilim, bilimdir.

THOMAS PAINE

Bilimden korkan bir din, Tanrı'ya leke sürer ve intihar eder.

RALPH WALDO EMERSON

Kişisel bir kurtuluş yoktur, ulusal bir kurtuluş da yoktur; bilim aracılığıyla olanlar hariç.

LUTHER BURBANK

Aklım, ruh gibi bir kavramı algılama yetisine sahip değil. Yanılıyor olabilirim; insanın gerçekten bir ruhu olabilir, ama ben buna inanmıyorum.

THOMAS EDISON

Mucizelerin varlığı kabul edildiğinde bütün bilimsel açıklamalar göz ardı edilir.

JOHANNES KEPLER

Dinin hükümranlığını kırmak için biz bilim insanlarının yapabileceği her şey yapılmalıdır. Umarız ki sonunda, uygarlığa en büyük katkımız bu olur.

STEVEN WEINBERG

Evrime alternatif olarak "Yaratılış bilimi"ni öğreteceksek, o zaman biyolojik çoğalmaya alternatif olarak da leylek hikâyesini anlatmamız gerekir.

JUDITH HAYES

Dünyayla ilgili en anlaşılmaz şey, onun anlaşılabilir olduğudur.

ALBERT EINSTEIN

Hipnoz fenomeni ile din arasında çok yakın bir ilişki vardır.

HAVELOCK ELLIS

Bilim, evrenin enginliği konusunda gözlerimizi açmış ve bize karanlığın, cahilliğin ve batıl inançların yerine ışığı, gerçeği ve korkulardan sıyrılma özgürlüğünü bahşetmiştir.

LUTHER BURBANK

Elbette zekâyı da tanrılaştırmamak için elimizden geleni ardımıza koymamalıyız; tamam belki çok kuvvetli kasları var, ama bir kişiliği yok.

ALBERT EINSTEIN

Yetersiz kanıtları olan bir şeye inanmak, her zaman, her yerde ve herkes için yanlıştır.

W.K. CLIFFORD

Antik tarihi dolduran mucizelerden hiçbiri bilimsel koşullar altında oluşmamıştır. Şu âna kadar herhangi bir şeyle çelişmemiş olan gözlem; mucizelerin, yalnızca ona inanıldığı dönem ve ülkelerde ve ona inanmaya ikna edilmiş insanların önünde gerçekleştiğini öğretir.

ERNEST RENAN

Dinler, doğa gerçeklerinin, hakkında çok önemli nedenler öne sürmediği sonuçlardır.

AMBROSE BIERCE

Bilim; dini, ya onu görmezden gelerek ya da öğretilerini çürüterek yok edebilir. Şu âna kadar hiç kimse, en azından benim bildiğim kadarıyla, Zeus ya da Thor'un olmadığını ispatlamaya çalışmadı, ama onların müritleri günümüzde o kadar az sayıda ki.

ARTHUR C. CLARKE

Batı dünyasının ve özellikle bu ülkenin en korkutucu şeylerinden biri, bilimsel olarak yanlış şeylere inanan insanların sayısı. Birisi çıkıp da dünyanın yaşının 10.000'den az olduğunu söyleseydi, onun bir psikiyatra ihtiyacı olduğunu düşünürdüm.

FRANCIS CRICK

Kişisel bir tanrı fikrinin ciddiye alamayacağım antropolojik bir kavram olduğunu düşünüyorum. Ayrıca, insanın dışında herhangi bir niyetin ya da amacın var olduğunu hayal de edemiyorum.

ALBERT EINSTEIN

Belli başlı dinsel öğretilerin tarihsel değeri konusundaki bilgimiz, onlara karşı saygımızı artırır, ancak, uygarlık düzeninin nedeni olarak gösterilmesinden vazgeçilmesi konusundaki önerimizi geçersiz kılmaz. Baskının yarattığı etkilerin, aklın rasyonel işleyişinin sonuçlarıyla yer değiştirmesinin artık zamanının geldiğini iddia edebiliriz.

SIGMUND FREUD

İman; düşünme ve kanıtları değerlendirme ihtiyacından sakınmak için büyük bir bahane, muazzam bir kaçıştır. İman, kanıt yokluğuna rağmen, belki de olmadığından, inanmak demektir.

RICHARD DAWKINS

Bu yüzyıl Darwin'in yüzyılı olarak anılacak. O, bu gezegene gelmiş en büyük insanlardan birisidir. Hayat olgusuna din öğretmenlerinden çok daha fazla açıklık getirdi. Evrim öğretisi, en uyumlu olanın hayatta kalma öğretisi, türlerin kökeni öğretisi düşünen bütün zihinlerden Ortodoks Hıristiyanlıktan kalan son artıkları da temizledi. *İncil*'in, korkunun önderliğinde cahillikle yazılan bir kitap olduğunu belirtmekle kalmadı, bunu ispatladı da.

ROBERT G. INGERSOLL

Bilim, Batı uygarlığının gelişimi için, Hıristiyanlığın on sekiz yüzyıldır yaptığından çok daha fazlasını yüz yıl içinde yaptı.

JOHN BURROUGHS

Kitleler bilim konusunda çok daha iyi bilgilendirildiğinde, doğaüstü İlahi Güçlerden gelecek bir yardıma daha az ihtiyaç duyacak.

FRANCISCO FERRER GUARDIA

Tanrılar hassas şeylerdir; bir bilim esintisi ya da bir doz sağduyuyla yerle bir edilebilirler.

CHAPMAN COHEN

Din bir yanılgıdır ve gücünü, arzu dolu içgüdülerimize sızabilme yatkınlığından alır.

SIGMUND FREUD

Kanıt olmadan inanmayın. Kutsal şeylere saygıyla yaklaşın, ama onlarla hiçbir işiniz olmasın.

AMBROSE BIERCE

Doğa ve doğa yasaları gecenin içinde saklıydı;
"Ol bakalım Newton" dedi Tanrı ve her şey aydınlandı.

ALEXANDER POPE

VIII

İNANÇSIZLIĞIN TAO'SU

Kilisenin öğretilerine mutlak birer kural olarak bağlı olanların, o öğretinin bütün hususlarını kabul ettikleri açıktır.

AZİZ THOMAS AQUINAS

İnanmadığım bir tanrıya kızamam.

SIMONE DE BEAUVOIR

Tanrı yoksa, o zaman ateistler de yoktur.

G.K. CHESTERTON

Din, yarattığı karmaşaya avuntu sağlar.

BYRON DANELIUS

Ben son derece dindar bir inançsızım. Bu da yeni bir din şekli.

ALBERT EINSTEIN

Yarattığı şeyin kaderine yöneltti̇ği felaket akla hayale sığmaz ve dayanılmaz olacağından, Yaratıcı diye bir şeyin olması mümkün değil.

ELIAS CANETTI

Tanrı'yı sevenler kendi türdeşleriyle her zaman dost olmayabilir.

ROBERT G. INGERSOLL

Tanrı'yı, ona en çok ihtiyaç duyduğunuz yerde aramayın. Onu oraya getirememişseniz, zaten yok demektir.

MIGNON MCLAUGHLIN

Bir felaketin ardından hayatta kalanlar için, şefkatli bir tanrı tarafından affedildiklerine, aynı tanrının beşiklerde bebekleri boğduğunu bile bile inanmanın ahlaki açıdan ne denli sorgulanabilir olduğunun yalnızca ateistler farkındadır.

SAM HARRIS

Bir konu hakkında son derece emin olmak için, bir kişinin o konu hakkında ya her şeyi bilmesi ya da hiçbir şey bilmemesi gerekir.

OLIN MILLER

Ben bir ateistim. Katolik Kilisesi'nin onaylamadığım birçok yanı var, bunun tek nedeni de beni onaylamamaları.

IAN MCKELLEN

Kimileri inandıkları şeyi anlamayı sever. Kimileriyse anladıkları şeye inanmayı.

STANISLAW JERZY LEC

İnsanlar, inanıyor olduklarına kendilerini inandırırlar.

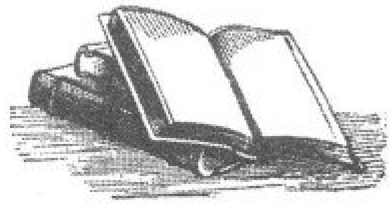
MICHEL EYQUEM DE MONTAIGNE

Tanrı'ya şükür hâlâ ateistim.

LUIS BUÑUEL

Tanrı'nın en yüce övgüsünün, Yaratılış'ın bir yaratıcı olgusuna gerek duymayacak kadar mükemmel olduğunu düşünen ateistlerin onu reddetmesinde yattığı bile söylendi.

MARCEL PROUST

Tanrı dinsizleri korusun.

HOMER SIMPSON

Özgür iradeye inanmak zorundayız, başka çaremiz yok.

ISAAC BASHEVIS SINGER

Ben, ateist olarak yeniden doğdum.

GORE VIDAL

Söylenebilecek her şey açık bir şekilde söylenebilir. Ama kişi konuşamıyorsa, o zaman sükût etmelidir.

LUDWIG WITTGENSTEIN

IX

SORULARIN KİTABI

Tanrı sonsuz iyiliğe sahipse, o zaman ondan korkmamıza ne gerek var? Sonsuz bilgeliğe sahipse, geleceğimizle ilgili neden bir şüphemiz olsun ki? Her şeyi biliyorsa, ihtiyaçlarımız konusunda onu uyarıp neden dualarımızla yoruyoruz? Her yerdeyse, neden onun için tapınaklar inşa ediyoruz?

PERCY BYSSHE SHELLEY

İrlanda'da tek kişilik gösteri yaptığım sıralarda, izleyiciye ateist olduğumu söyledim ve içlerinden bir kadın ayağa kalkıp bana, "İyi ama, inanmadığınız tanrı Katoliklerin mi, yoksa Protestanların mı tanrısı?" dedi.

QUENTIN CRISP

Bir bahçenin güzel olduğunu, altında perilerin yaşadığına inanmak zorunda kalmadan da görmek çok mu zor?

DOUGLAS ADAMS

Nuh'un Gemisi ve Tufan öyküsü köktendinciler tarafından savunulması belki de en mantıksız öyküdür. Örneğin, gemisini doldurduğu sırada Nuh, penguenleri ve kutupayılarını nasıl oldu da Filistin topraklarında bulabildi?

JUDITH HAYES

Teyzesi, ölüm döşeğindeyken Henry David Thoreau'ya şunu sorar: "Henry, Tanrı'yla aranı düzelttin mi?" Thoreau'nun yanıtı da şöyle olur: "Aramızın bozuk olduğunu bilmiyordum."

EDWARD WALDO EMERSON

Bir yerde, ne yazık ki neresi olduğunu hatırlamıyorum, şöyle bir şey okumuştum: Bir Eskimo avcısı, bölgesindeki misyoner rahibe, "Tanrı ve günahla ilgili herhangi bir şey bilmeseydim, o zaman da cehenneme gider miydim?" diye soruyor. Rahip de, "Hayır," diyor, "bilmiyorsan gitmezdin."

"O zaman," diyor Eskimo büyük bir ciddiyetle, "ne diye bana bunları anlattın?"

ANNIE DILLARD

Mutlak güç mutlak bir şekilde çürürse Tanrı ne hale gelir?

GEORGE DAACON

Bütün mezheplerde ahmaklar var, çoğunda da düzenbazlar. Sırf deliliği vahiy sanan ve kendilerine Evangelist adını takmayı tercih eden adamlarca yazıldı diye kimsenin anlayamadığı gizemlere neden inanacakmışım?

LORD BYRON

Eğer Tanrılar, benim gösterdiğim gibi, insan suretine sahip değillerse ve eğer, sizin de sıkı bir şekilde inandığınız üzere, cennetteki hiçbir şeye benzemiyorlarsa, var olduklarını inkâr etmekte neden bu kadar çekingensiniz? Cesaretinizi kaybediyorsunuz, ki böyle olması da sizin için gayet akıllıca, ama bu korkunuz insanlardan değil, tanrıların kendisinden geliyor.

CICERO

Büyük Angelo'nun, kilise süslemelerini yaparken sandalet giyen bir melek tasvir ettiği söylenir. Resme bakan kardinalse, "Sandalet giyen melek nerede görülmüş?" der. Angelo da soruya soruyla karşılık verir: "Çıplak ayaklı melek görülmüş mü ki?"

ROBERT G. INGERSOLL

Ben, can çekişen o *kötü* insanlardan biriyim ve neden olduğunu bilmeden kaçıyorum, sonra duruyorum, sonra düşünüyorum, düşünüyorum, sonra tekrar duruyor ve çalışıyorum.

EMILY DICKINSON

Yeni Ahit'ten, mucizevi ve hayli imkânsız olanları çıkarın, geriye ne kalır?

GEORGE ELIOT

Ölümden neden korkacakmışım? Ben buradaysam ölüm yoktur. Ölüm buradaysa ben yokum. Ben varken olmayan bir şeyden neden korkayım?

EPİKUROS

Kiliseye giriyoruz ve, "Neden başıboş koyunlar gibi günah işleyip yoldan sapmak durumunda bırakıldık?" demek isterken, "Başıboş koyunlar gibi günah işleyip doğru yoldan saptık," demek durumunda kalıyoruz.

THOMAS HARDY

SORU: Tanrı'ya inanıp inanmadığını bilmek istiyorum.

YANIT: Hayır, inanmıyor bile değilim.

ARTHUR C. CLARKE

O zaman, hayal gücü olmayanları kurtarmak için her çağda bir İsa'nın işkencede helak olması gerekmiyor mu?

GEORGE BERNARD SHAW

Ben kötü birisi değilim! Çok çalışıyorum, çocuklarımı seviyorum. Peki o zaman neden pazar günlerimin yarısını cehenneme nasıl gideceğimi dinleyerek geçireyim ki?

HOMER SIMPSON

İsa ile Musa, Aziz Patrick'in arkasında dikilmiş etrafa bakıyorlar. İsa'nın, kilisenin azametli iç mekânından, barok iç mekânından, rokoko tarzı barok iç mekânından kafası karışmış, çünkü onun yolu İspanyol Harlemi'nden

geçmişken, o buzlu camın değerinin metrekare başına on binlerle ölçüldüğü bir zamanda elli Porto Rikolunun bir odada ne halt ettiğini merak etmez mi?

LENNY BRUCE

Felsefe, yanıtı hiçbir zaman verilemeyecek sorulardır.

Din, sorgulaması hiçbir zaman yapılamayacak yanıtlardır.

ANONİM

X

VAHİYLER

Üçlemeler Tanrı'yı meydana getirmişse, o zaman onun üç kenarı var demektir.

MONTESQUIEU

Endişe etmediğim tek şey, Tanrı'nın var olup olmadığı. Ama bana öyle geliyor ki Tanrı, Alzheimer olmuş ve bizim var olduğumuzu unutmuş.

JANE WAGNER

YOLCU: Tanrı tarlalarınıza bereket yağdırmış Sayın Çiftçi.

ÇİFTÇİ: Onu bir de ben burada değilken gör.

ANONİM

Çocukken, babam bana iyi bir Katolik olmak için, aklıma kızlarla ilgili edepsiz şeyler geldiğinde bunları kilisede itiraf etmem gerektiğini söylemişti. O gece koşa koşa günahımı itiraf etmeye gittim. Sonraki gece de, sonraki geceler de. Bir hafta sonra anladım ki, din bana göre değilmiş.

FIDEL CASTRO

Bazı zamanlarda, hepimizin bildiği gibi, mezhebin biri ortaya çıkıp dünyanın sonunun çok yakın olduğunu söyler. Genellikle bazı küçük yanlış anlamalar ya da hatalı hesaplar yüzünden aslında sonu gelen o mezhep olur.

G.K. CHESTERTON

Tanrı'yla konuşmaya karar verdim
Dünyanın kederiyle ilgili
Ama işler daha da berbat oldu
Çünkü Tanrı orada bile değildi.

ROBERT FROST

Doğanın olağan akışından sapmış gibi görünen her olay ya da her durum ya da her kaza, zaman kaybetmeden ilahi gücün kudretine atfedilir.

EDWARD GIBBON

Tanrı, Şeytan, Cennet ve Cehennem kavramları, on beş yaşında durup dururken inancımı kaybettiğim bir gün anlamını yitirdi. Dün gibi hatırlıyorum. O zamanlarda İngiltere'de okuyordum. Uyanış ânı Latince dersindeyken geldi ve yeni bulduğum bu ateizmi doğrulamak için hemen kendime lezzetsiz bir jambonlu sandviç aldım. Böylece ilk kez, günah olan domuz etini yemiş oldum. Beni çarpmak için yıldırım falan düşmedi. Hayatta kalışımı, yeni düşüncemin bir kanıtı olarak gördüğümü hatırlıyorum.

SALMAN RUSHDIE

Tanrı'ya inanıyorum. Yalnızca, onun için çalışanlara güvenmiyorum.

ANONİM

Uygulamalı ateizmin, cezalandırmadan insanlara din değiştirten ve vaaz vermeden onları elinde tutan üç önemli misyoneri vardır: Refah, Sağlık ve İktidar.

CHARLES CALEB COLTON

11 Eylül dehşetine, ateş topuna, korku patlamasına gözlerimi ilk çevirdiğim anda biliyordum. Daha kimse bir şey söylemeden bunu kimin ya da neden yaptığını biliyordum. Eski dostumuzu hemen tanıdım. Dini hemen tanıdım.

MONSIGNOR LORENZO ALBACETE

Savaş tanrısı dışında bütün tanrılar öldü.

ELDRIDGE CLEAVER

Mahşer Günü'nü beklemeyin. Zaten her gün yaşanıyor.

ALBERT CAMUS

XI

İYİ KİTAP

İyi okunduğunda, *İncil* ateizmin görüp görebileceği en etkili kitaptır.

ISAAC ASIMOV

*İncil*imiz bize, Tanrımızın karakterini şaşmaz ve amansız bir kesinlikle sunar. Bu belki de yayıncılık tarihinde görüp görülebilecek en lanetli özgeçmiştir.

MARK TWAIN

İçinde, konuşan hayvanların, büyücülerin, cadıların, yılanlara dönüşen sopaların, gökten düşen yiyeceklerin, suyun üstünde yürüyen insanların ve her türlü sihirli, tuhaf ve ilkel öykülerin yer aldığı bir kitaba inanıyorsunuz, sonra da *bana*, akıl sağlığın bozuk mu diyorsunuz?

DAN BARKER

İncil'i kölelere vermenin yararı üstüne dönen ateşli tartışmalarda, [Frederick Douglass] "onlara bir cep pusulası ve silah vermenin milyon kez daha iyi olacağını" söyledi.

BENJAMIN QUARLES

İncil. Ahmakların yazdığı, embesillerin hükmettiği, düzenbazların öğrettiği ve küçük çocukların da kalpten öğrenmek durumunda bırakıldıkları kitap.

VOLTAIRE

Çocukların Hıristiyanlığın korkunçluğuna tabi olmamaları gerektiği konusunda şimdi ikna oldum. Kendi oğlunu ölüme götüren öyküyü yazabilen bir baba kavramı, çocuklara, güzel ve toplumun takdirini kazanan bir şey olarak sunuluyorsa, ne tür bir insan davranışı o çocuklara *kınanması gereken* davranış olarak sunulabilir ki?

RUTH HURMENCE GREEN

Sözcüklerin anlamının tabi olduğu kesintisiz değişim, çeviriyi gereksiz hale getirecek evrensel bir dil isteği, çevirinin doğasında olan hatalar, kâtiplerin ve yazıcıların yanlışları, kasten yapılan değişiklikler de hesaba katıldığında, hepsi birlikte insan dilinin, ister sözlü ister yazılı olsun, Tanrı'nın Sözü'nün aracı olamayacağının birer kanıtıdır.

THOMAS PAINE

Eğer türümüz kendini savaşlar aracılığıyla yok edecekse, bu, yıldızlarda değil, kitaplarımızda yazdığı için böyle olacak gibi duruyor. "Tanrı", "cennet", "günah" sözcükleriyle şimdi yaptığımız her şey, geleceğimizi belirliyor.

SAM HARRIS

Cenneti, yani *Kitabı Mukaddes*'i, tıpkı sepicilerin deriye yaptığı gibi sınırlarının ötesine germek, dinbilimcilere özgü genel kabul görmüş bir ayrıcalıktır.

DESIDERIUS ERASMUS

İncil'in bize asıl öğrettiği şey şudur: *Birini öldürmeden önce, bir yerde bağlantıları olup olmadığından kesinlikle emin olun.*

KURT VONNEGUT, JR.

İncil'de, isyankâr olmama yol açan içgüdülerime karşı çok fazla şey var; o kadar çok ki, onu başından en sonuna kadar okumam gerektiğini söyleyen bu zorunluluktan nefret ediyorum. Tarihiyle ve kaynaklarıyla ilgili edindiğim bilginin, gözümün önüne zorla getirdiği can sıkıcı ayrıntıları telafi edeceğini sanmıyorum.

HELEN KELLER

Dinde, her zaman ortaya çıkan yanlış görüşleri
Saçmalıkları düşünün

Bunların içinde bir tane var mıdır ki
Bilgiç'in biri çıkıp da
Kutsal kitapların birinde ona dayanak bulmasın,
Allı pullu sözlerle akla yatkın göstermesin.[5]

WILLIAM SHAKESPEARE

İncil en büyük lanetin ta kendisi, kutsal hıncın da ayrıntılı bir özgeçmişidir.

RUTH HURMENCE GREEN

İncil denen kitapla ilgili olarak ona Tanrı'nın sözü demek Tanrı'ya küfür etmek demektir. O, yalanların ve çelişkilerin, kötü zamanların ve kötü insanların kitabıdır. Koca kitapta yalnızca birkaç iyi karakter vardır.

THOMAS PAINE

İncil'in yarattığı bütün kötülükleri düşündüğümde, bu ayarda bir şey yazabilme umudumu yitiriyorum.

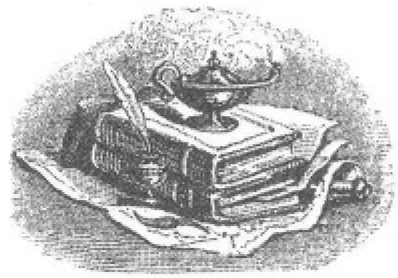
OSCAR WILDE

Eski Ahit ateizmden, agnostiklerden, inançsızlıktan –ya da adına her ne derseniz deyin– şu âna kadar yazılmış bütün kitaplardan daha fazla sorumludur. Sinemanın, motosikletlerin ve golf sahalarının, cazibeleriyle boşalttığından daha fazla kilise boşaltmıştır.

A.A. MILNE

"İyi Kitap": şu âna kadar uydurulmuş en büyük hüsnütabirdir.

ASHLEY MONTAGU

XII

CEHENNEM GÜNLÜKLERİ[6]

Son kilisenin son taşı son rahibin üstüne düşmedikçe uygarlık mükemmele erişemeyecektir!

ÉMILE ZOLA

Bir insanı mucizelerle yolundan döndürmek, ruhun küçültülmesidir.

RALPH WALDO EMERSON

Din, insanlığı harap etmede öteki her şeyden çok daha fazlasını yapmıştır.

WHOOPI GOLDBERG

Dünyayı saran dini ilkeleri bir inceleyin. Hepsinin, hasta insanların düşlerinden başka bir şey olmadığı konusunda güçbela ikna olursunuz.

DAVID HUME

Bizim Hıristiyanlığımızın dikkate değer bir yanı var: Cehennemi yaratmak gibi fevkalade bir suç işleyen *İncil* Hıristiyanlığından yine de yüz kat daha iyidir. Bugünün kötü, ikiyüzlü, boş ve sığ Hıristiyanlığı ile karşılaştırıldığında, ne Tanrı, ne onun oğlu Hıristiyan sayılabilir ne de kısmen o yüce mevkiye layık olabilir.

MARK TWAIN

Tanrı kifayetsizlerin, biçarelerin ve zavallıların en kadim sığınağı olagelmiştir. Onun kollarında yalnızca bir sığınak değil, zayıf egolarını teskin edecek bir tür üstünlük de bulurlar: Tanrı onları, varabilecekleri yerlerden daha üst konuma yerleştirir.

H.L. MENCKEN

Dindar insanlarla temas ettikten sonra ellerimi yıkama ihtiyacı duyarım.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Batı'nın bütün dinbilimleri ve onların etrafında oluşan mitler, Tanrı'nın *bunak suçlu* kavramı üstüne oturtulmuştur.

TENNESSEE WILLIAMS

Hıristiyanlık dünyaya hastalık bulaştırmış dinler arasında en gülünç, en saçma ve en kanlı olanıdır.

VOLTAIRE

XIII

ÖZDEYİŞLER

Din sokaktaki insanlar tarafından doğru, filozoflar tarafından yanlış ve siyasetçiler tarafından da gerekli olarak görülür.

GENÇ SENECA

> Ateşi yakandır kâfir
> İçinde yanan değil.

WILLIAM SHAKESPEARE

Ama halktan hiç kimse *İncil*'de yazanların *İncil*'i anlattığına inanmaz; *İncil*'de yazanların kendilerini anlattığına ikna olmuşlardır.

GEORGE BERNARD SHAW

Bir ateistin, görünmez bir desteği olmayan insan olarak tanımlandığını duydum.

JOHN BUCHAN

Bir insana bir balık verin, onu gün boyunca tok tutarsınız; bir insana bir din verin, balık için dua ederken açlıktan ölür.

ANONİM

> Saf kişi her söze inanır
> İhtiyatlı olansa, attığı her adımı hesaplar.

SÜLEYMAN'IN ÖZDEYİŞLERİ, 14:15

Kişinin inancı sahip olduğu kanıtlarla doğru orantılı olmalıdır.

SAM HARRIS

Bir insanın dinini öğrenmek için nasıl şahadet getirdiğini değil, hoşgörüsüzlüğünün ölçüsünü anlamamız gerekir.

ERIC HOFFER

Dinin azaldığı yerde sanat yükselir.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Tırtıl, yumurtlamak için nasıl en temiz yaprağı seçiyorsa, rahip de lanetini en temiz mutlulukların içine yerleştirir.

WILLIAM BLAKE

Hakikatle çarpıştığında ayakta kalamayan iman, pişmanlık duymayı da gerektirmez.

ARTHUR C. CLARKE

Din cehenneme gitmekten korkanlar için, maneviyat ise benim gibi zaten oradan olanlar içindir.

DAVE MUSTAINE

Bir çağa ait din, bir sonraki çağ için edebi eğlencedir.

RALPH WALDO EMERSON

Her itibar boşluğuna uygun bir enayilik dolgusu vardır.

RICHARD CLOPTON

İşe, Hıristiyanlığı Hakikat'ten daha çok severek başlayanlar, ardından kendi mezhebini ya da kilisesini Hıristiyanlıktan daha çok sevecek ve sonunda da kendini hepsinden çok sevecektir.

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

Düş kutsaldır ve bütün kutsal yazılar da düşten başka bir şey değildir.

UMBERTO ECO

İnsanlığın duaları, özgür iradenin hastalıklı hali olduğuna göre, öğretileri de aklın hastalıklı halidir.

RALPH WALDO EMERSON

Mitler, artık kimsenin inanmadığı bir dindir.

JAMES K. FEIBLEMAN

Fenerler, kiliselerden daha çok işe yarar.

BENJAMIN FRANKLIN

Her köyde bir meşale vardır: okul müdürü ve bir de yangın söndürücü: rahip.

VICTOR HUGO

Dua etmek sallanan sandalye gibidir; oyalanma fırsatı verir, ama bir yere götürmez.

GYPSY ROSE LEE

En az bilinen şeye inanıldığı kadar başka hiçbir şeye bu denli sıkıca inanılmaz.

MICHEL EYQUEM DE MONTAIGNE

Mutlak iman, mutlak güç gibi mutlak biçimde bozulur.

ERIC HOFFER

Bütün dinler cahiller için görkemli, siyasetçiler için kullanışlı ve filozoflar için saçmadır.

LUCRETİUS

Çalışan iki el, duaya amin diyen binlercesinin yaptığından daha çok iş yapar.

ANONİM

XIV

ORTAK ERDEMLERİN KİTABI

İnsanlık tarihi boyunca yaşanan en büyük trajedi, ahlakın din tarafından gasp edilmesi olabilir.

ARTHUR C. CLARKE

Birçok insanın, iman etmeyi bırakırlarsa ahlaklı davranmayı da bırakacaklarmış gibi korkunç bir yanlış anlamaya sahip oldukları görülüyor.

LOUIS KRONENBERGER

Birbirimizden nefret etmeye yetecek kadar dinimiz var, ama birbirimizi sevmeye yetecek kadar değil.

JONATHAN SWIFT

(Sözümona) Hıristiyan ahlakı, bir direnişe yetecek bütün özellikleri barındırır. O, müthiş muhteviyatıyla Paganizmin karşısındadır. Ülküsü, olumludan ziyade olumsuza; aktiften ziyade pasife; Onurlu olmakran ziyade Masum olmaya; İyi'nin Peşinde olmaktan ziyade Kötü'den El Çekme'ye yöneliktir: ahlaki öğretilerinde (gayet iyi belirtildiği şekliyle) "yapma" emri, "yap" sözüne gereğinden fazla baskın gelir.

JOHN STUART MILL

Ahlak en büyük öneme sahip şeydir; tabii bizim için, Tanrı için değil.

ALBERT EINSTEIN

Ahlakın dine bağlı olduğu ve adaletin ulu bir yetkeye bağımlı hale getirildiği yerde en ahlaksız, en adaletsiz, en kepaze şeyler meşrulaştırılabilir ve yerleştirilebilir.

LUDWIG FEUERBACH

Tanrı'ya inanmanın, insanların bireysel ahlak düzeyleriyle bir ilgisi olduğunu sanmıyorum.

COLIN MCGINN

Tanıdığım en mutlu insanlar kendi ruhlarını önemsemeyen, ötekilerinin acılarını hafifletmek için en üstün çabayı gösterenlerdir.

ELIZABETH CADY STANTON

Tanrı'nın var olduğuna inanmıyorsanız bile başkası için dua edebilirsiniz.

GORDON ATKINSON

Hoşgörünün en yücesine, dini hükümlerle omuzlarına yük bindirilmeyenler tarafından rahatlıkla erişilir.

ALEXANDER CHASE

Suçlu olmaktan başka bir seçeneğim yok... eğer masumsak, Tanrı'nın nasıl bir şey olduğunu düşünemiyorum.

ARCHIBALD MACLEISH

Ahlaksızlığa karşı gösterilen tepki, tepesinde hale olan bir kıskançlık gösterisidir.

H.G. WELLS

İnsanlığın sorumluluğu, tanrılarınki azaldıkça artar.

ANDRÉ GIDE

Dinsel ahlakla ilgili sorun, ahlakın kaçınılmaz bir şekilde saf doğasından değil de dinin iyileştirilemeyecek kadar anlaşılmaz oluşundan kaynaklanır.

BERNARD WILLIAMS

Ancak dinin bulutlarını ve hayaletlerini dağıttığımızda Hakikat'i, Aklı ve Ahlak'ı keşfedeceğiz.

BARON D'HOLBACH

Hayatı güzelleştirme zorunluluğumuzun, insan olarak birbirimize karşı duyduğumuz yükümlülüklerden kaynaklandığına inanıyorum; sonsuz bir ödül ve cehennemi cezalardan falan değil.

SUSAN JACOBY

İnsanlık iman etmeye duyduğu istekle değil, şüphe etmeye duyduğu yatkınlıkla doğru orantılı gelişti.

H.L. MENCKEN

Gayet iyi bilinen bir öykü vardır: Misyonerler Afrika'ya geldiklerinde ellerinde *İncil* vardı, biz yerlilerin elinde de topraklarımız. Bize, "Hadi dua edelim," dediklerinde gözlerimizi kapatıp dediklerini yaptık. Açtığımızda, onların elinde topraklarımız vardı, bizim elimizde de *İncil*.

DESMOND TUTU

Günahlarımız tarafından cezalandırılırız, onlar için değil.

ELBERT HUBBARD

İyi insanların, Şeytan'la mücadele ederken harcadıkları zaman akıl almaz. Keşke aynı gücü, insan kardeşlerini sevmede de harcayabilmiş olsalardı, o zaman Şeytan sıkıntıdan ölmüş olurdu.

HELEN KELLER

Aziz Francis Assisi için din bir kuram değil, aşk ilişkisi gibi bir şeydir.

G.K. CHESTERTON

Ateizm, insanları, dışadönük bir ahlaki erdem sağlamada yol gösterebilecek olan sezgiye, felsefeye, doğaya saygıya, yasalara ve saygınlığa yöneltirken, din bunu yapmaz. Batıl inanç bütün bunları parçalarına ayırıp insanlığın zihninde mutlak bir monarşi kurar.

FRANCIS BACON

Dua edemeyenlerin elinde ne kalıyor... Yalnızca şu, yeterli olan şey: erdemi sevmek, hakikati sevmek.

JOHN BURROUGHS

Bütün dinler, ahlakı itaate dayandırır, yani gönüllü kölelik. Bu nedenle de dinler, bütün siyasi örgütlenmelerden her zaman çok daha kötücül olmuştur. Siyaset şiddetten yararlanırken, din, özgür iradenin çürümesini kullanır.

ALEXANDER HERZEN

Tanrı'ya inanmıyorum. Benim tanrım vatanseverliktir. Bir insana iyi bir vatandaş olmayı öğretin; hayatla ilgili sorunu çözersiniz.

ANDREW CARNEGIE

Bu da benim basit dinimdir. İbadethanelere gerek yok. Karmaşık felsefelere gerek yok. Kendi zihniniz, kendi kalbinizdir ibadethaneniz; iyi yürekliliğinizdir felsefeniz.

DALAI LAMA

Bilim, ahlaki değerleri zayıflatmakla suçlanagelmiştir, ancak bu yanlıştır. Bir insanın ahlakı daha çok, sevgiye, eğitime ve insan ilişkilerine bağlıdır ve dinden herhangi bir destek almasına gerek yoktur. İnsanlar ceza korkusuyla ve ölümden sonra ödüllendirilme umuduyla hizaya sokulmaya çalışılırsa, elbette insanlığın durumu da üzücü bir hal alır.

ALBERT EINSTEIN

"Cennet yardımcımız olsun!" dedi eski din. Bu imandan tamamen yoksun olan yenisiyse, birbirimize yardım etmek için gerekli olan ne varsa onları öğretecek.

GEORGE ELIOT

Tek dileğim, Tanrı'yla dost olmayı insanlıkla dost olmaya, inananları düşünenlere, dua düşkünlerini iş düşkünlerine, ahiret adaylarını bu dünyanın öğrencilerine ve yaptıkları ve itiraflarıyla "yarı hayvan yarı melek" olduklarını söyleyen Hıristiyanları *yekpare bir insana* dönüştürmektir.

LUDWIG FEUERBACH

Ben bir ateistim, *bu kadar*. Birbirimize sevgiyle yaklaşmaktan ve öteki insanlar için yapılacak her şeyi yapmaktan başka bir şey bilmemiz gerektiğine inanmıyorum.

KATHARINE HEPBURN

Muazzam bir ahlaki gelişim göstermiş olan kişi dua etmeyi bırakır.

IMMANUEL KANT

İnsanların din uğruna şehit olmalarına şaşırırdım hep
Tüylerim ürperirdi
Ürpermiyor artık
Ben de kendi dinim için şehit olabilirim
Aşktır benim dinim
İşte bunun için ölebilirim.

JOHN KEATS

Tanrım, gözlerimi bulandırma ve telaş içine sokma! Tanrım, bana bütün hilelere, gösterişli işlere, yarım yamalak yapılan ve tamamlanmayan işlere karşı sessiz ve dinmeyen bir öfke ver! Tanrım, hesapladığım sonuçlar gözlemlediğim sonuçlara uyana ya da yüce bir sevinç içinde kendi hatamı keşfedip üstüne gidene kadar, ne uyku yüzü göreceğim ne de övgüleri kabul edeceğim bir huzursuzluk ver! Tanrım, bana Tanrı'ya inanmama kudreti ver!

SINCLAIR LEWIS

Dünyadaki durumumuz tuhaftır. Hepimiz, neden olduğunu bilmeden –ki bazen ulvi bir amaca hizmet ediyormuş gibi görünse de– bir süreliğine burayı ziyaret ediyoruz. Günlük hayat açısından yaklaştığımızdaysa bildiğimiz tek bir şey var: insanlar öteki insanlar için buradalar; her şey bir yana, gülümseyiş ve esenlikleri mutluluğumuzun kaynağı olan insanlar ve kaderlerimizin birbirine sevgiyle bağlandığı tanımadığımız ruhlar için buradayız.

ALBERT EINSTEIN

Nihayet, kurdukları sistemin yanlışlığını görerek, insanlığa öğretilen bütün dinlere olan inancımı terk etmek zorunda bırakıldım. Ama dini duygularım, derhal, tek bir mezhep ya da parti ya da bir ülke ya da renk için değil, bütün insan ırkı için evrensel bir hayırseverlik ruhuyla ve onlar için iyi bir şeyler yapmaya duyduğum gerçek ve ateşli bir istekle yer değiştirdi.

ROBERT OWEN

Ekonomik, sosyal ve manevi özgürlükten doğan kurtuluşa inanıyorum.

ELBERT HUBBARD

Din, insanlığın asaletine edilmiş bir küfürdür. O olsun ya da olmasın, hayatınızda iyi şeyler yapan iyi insanlar ve kötü şeyler yapan kötü insanlar her zaman olacak. Ama iyi insanların kötü şeyler yapması için din gerekiyor.

STEVEN WEINBERG

Bir başka dünyayı işaret etmek aramızdaki ahlaksızlığı asla azaltmayacak; bu dünyaya ışık tutmak tek başına bize yardım edecektir.

WALT WHITMAN

İnsanların eşitliğine ve dinsel sorumlulukların, adaletli davranmak, merhametli olmak ve türdeşlerimizi mutlu etmek için çabalamak anlamına geldiğine inanıyorum.

THOMAS PAINE

Ateist olmak için gerekli kalp iyiliği ve zihin kudreti, ancak on binde bir insanda görülür.

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

Ne kadar çok tanrı, ne kadar çok inanç
Dolanan ve dolanan onca yol
Oysa acılı dünyanın tek ihtiyacı
Sevgi dolu olabilme sanatı.

ELLA WHEELER WILCOX

XV

BİLGİNİN KİTABI

İnsan zihninin özgürleştirilmesinin bir üst kademeye çıkarılması, hiçbir zaman o bilgili ahmaklar tarafından gerçekleştirilmemiştir. Aksine, bunu yapanlar, Tanrı'nın varlığını sınamak için mabetlere ölü kedi fırlatıp sonra da dünyanın otobanlarında güle oynaya koşabilen, böylece bütün insanlığa, aslında, Tanrı'nın mabetteki gücünün sınırlı ve dolayısıyla onun bir sahtekâr olduğu yönündeki şüphenin doğruluğunu kanıtlayan neşeli dostlarımızdır.

H.L. MENCKEN (VE GEORGE JEAN NATHAN)

Dini, ezcümle, insanların metafiziği olarak tanımladım.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Din üstüne ne kadar çok çalışırsam, insanlığın taptığı şeyin kendilerinden başka bir şey olmadığına daha çok ikna oluyorum.

RICHARD FRANCIS BURTON

Ateist, "Tanrı yoktur," demez; "Tanrı derken ne kastettiğinizi anlamıyorum. Bende Tanrı diye bir fikir yok. ‘Tanrı' sözcüğü benim için, herhangi bir berrak ya da belirgin olumlama taşımayan bir sestir."

CHARLES BRADLAUGH

Tanrı, anlamadığımız şeyleri sakladığımız yerdir.

BETTY SUE FLOWERS

Şüphe içinde olmak hoş bir durum değildir, ama kesinlik de çok saçmadır.

VOLTAIRE

Maskeli Süvari ile Tanrı arasındaki fark nedir? Maskeli Süvari diye bir şey gerçekten vardır.

EDWARD ABBEY

İnsan türü, bu kadar çok gerçekliği kaldıramaz.

T.S. ELIOT

Bilmiyorum dinle ilgili hiçbir şey; en azından iyi anlamda.

LORD BYRON

Din, bilgiye çoğu zaman bir düşmanmış gibi davrandı, bazen de bir rehine, sık sık bir köle ve çoğunlukla da bir çocuk.

CHARLES CALEB COLTON

Tanrı, Ölümsüzlük, İbadet... *birincisi* ne kadar algılanamaz, *ikincisi* ne kadar inanılmaz olsa da *üçüncüsü* ne kadar da buyurgan ve mutlak.

GEORGE ELIOT

Doğa konusundaki bilgisizlik tanrıların doğumuna neden olmuşsa, doğa konusundaki bilgi de onların yıkımı anlamına gelir.

PERCY BYSSHE SHELLEY

Ateizm her ne kadar Darwin'den önce de *mantıken* makul görülebilir olsa da Darwin bu kavramın entelektüel olarak içini doldurmayı mümkün kılmıştır.

RICHARD DAWKINS

Peygamberlerden ve hakikat için ölmeye hazır olanlardan korkun, çünkü onlar kendileriyle birlikte başkalarının da ölmesini bir kural olarak dayatırlar; sıklıkla onlardan önce, bazen de onların yerine.

UMBERTO ECO

Şüphe ve belirsizlikle yaşayabilirim. Bana kalırsa, yanlış olabilecek yanıtlara sahip olmaktansa hiç bilmemek çok daha ilginçtir.

RICHARD P. FEYNMAN

Hakikat zorludur. Baloncuğun aksine, bir vuruşta yok olmaz; dahası, futbol topuna vurur gibi bütün gün ona vursanız da akşam çöktüğünde hâlâ yuvarlak ve tek parça olacaktır.

OLIVER WENDELL HOLMES

Bir hayvanın; büyünün ve dinin saçma ve çoğunlukla korkunç olan ahmaklıklarına kandığını asla göremezsiniz. Böylesine yersiz bir ahmaklığı yalnızca insanda görürsünüz. Akıllı olmasının, ama henüz o kadar da akıllı olmamasının karşılığında ödediği bir bedeldir bu.

ALDOUS HUXLEY

Doktorumun, "akıllı tasarım"ın evrimle aynı inandırıcılıkta bir hipotez olduğuna, pilotumun dünyanın düz olduğuna inandığından daha çok inanmasını istemem.

JAMES LANGER

Kendini bil, aradığın şey değil Tanrı
İnsandır, İnsanlık'ın gerçek uğraşı

ALEXANDER POPE

Dinler, fosforlu kurtlara benzer; parlayabilmeleri için karanlığa ihtiyaç duyarlar. Herhangi bir dinin ortaya çıkabilmesi için belli bir cahillik seviyesinin olması yeterlidir; dinin, varlığını sürdürmesine tek başına yetebilecek öğedir bu.

ARTHUR SCHOPENHAUER

Alçakgönüllü şüphe, bilginin işaret fişeğidir.

WILLIAM SHAKESPEARE

Dine karşıyım, çünkü dünyayı anlamayarak tatmin olmayı öğretiyor bize.

RICHARD DAWKINS

Gerçek, ona inanmaktan vazgeçtiğinizde bile kaybolmayan şeydir.[7]

PHILIP K. DICK

Herhangi bir şeyin *taraftarı* olduğumuzu sanmıyorum. Bizler evrimin birer ürünüyüz yalnızca. "Hey, ortada bir amaç olmadığını düşünüyorsan hayatın çok iç karartıcı olmalı," diyebilirsiniz. Oysa ben iyi bir öğle yemeğinin hayalini kuruyorum.

JAMES WATSON

Tanrı ve hayatın amacıyla ilgili ne biliyorum? Bu dünyanın var olduğunu biliyorum.

LUDWIG WITTGENSTEIN

Çektiğim acıların belleğimdeki izleri, Hıristiyanlığın herhangi bir batıl inancına sahip genç bir ruhun peşinden bir daha gitmeme her zaman engel oldu.

ELIZABETH CADY STANTON

Çocuklara, şüphe etmemeleri gerektiğini öğretmenin yaratacağı trajediyi bir düşünün.

CLARENCE DARROW

XVI

HAKİKATİN KİTABI

Hakikat nedir? Dinle ilgili konularda, o âna kadar geçerli olmuş görüş demektir. Bilimle ilgili konulardaysa nihai duyum noktasıdır.

OSCAR WILDE

Din, büyük bir hürmetle tutunduğun her şeye kökten karşıdır: cesaret, berrak düşünce, dürüstlük, adalet ve her şeyin ötesinde hakikat sevgisi.

H.L. MENCKEN

Edebiyat tarihine en küçük bir aşinalığı olanlar bile bilir; en onurlu ve değerli ahlaki öğretilerin hiçbir şey bilmeyen insanlarca değil, bilen ve Hıristiyan inanışını reddedenlerce yapıldığı gerçeğine gözlerimizi kapatmak, hakikate hizmet etmez.

JOHN STUART MILL

Hakikat, gerçekte olanlardan çok daha şaşırtıcıdır.

MARK TWAIN

Birçok din, kadim cehaletin ve düzensizliğin sayıca az birkaç mefhumunu şöyle bir tasdik edip bize bunları sanki en başından beri var olan hakikatlermiş gibi gösterdi. Sonuç olarak milyarlarca insanın, akıllı tek bir kişinin bile kendi başına inanmayacağı şeylere inanmasına neden oldu.

SAM HARRIS

Hakikat kavramı farklılık gösterebilir. Ama herkes hakikati kabul eder ve saygı duyar. Bu hakikate ben Tanrı diyorum. Eskiden, "Tanrı Hakikat'tir," derdim, ama bu beni pek tatmin etmezdi. O yüzden artık, "Hakikat Tanrı'dır," diyorum.

MOHANDAS K. GANDHI

Dinin hakikati, akıl yürütme kudretini kaybetmiş olanlar kadar iyi anlaşılmamıştır.

VOLTAIRE

Din, irdelenmemiş inançları, kurumların gücü ve geçen zaman aracılığıyla sarsılmaz hakikatlere çevirme işidir.

RICHARD DAWKINS

İnsanın kendini hakikate adaması ahlakın alametifarikasıysa, o zaman düşünme sorumluluğunun altına girmiş bir insanın eyleminden daha yüce, daha soylu, daha kahramanca bir adanış yoktur. Bilgiye en kestirme yol olduğu söylenen iman, yalnızca aklı tahrip eden bir kısa devredir.

AYN RAND

Türümüzün ve bireylerin deneyimlerinin tarihi, hakikatin yok edilmesinin zor olmadığı ve söylenen yalanların da sonsuza kadar kalabildiği gerçeğiyle beslenmiştir.

MARK TWAIN

Hakikat, mucizeleriyle hiçbir zaman böbürlenmedi.

EMILY DICKINSON

Ben hakikatin dostuyum, çile çekmenin değil.

VOLTAIRE

Bir şey uğruna ölmenin hakikatle herhangi bir ilgisi olduğunu reddediyorken, bunun gerçekliğine kanıt olarak *şehitleri* göstermek hiç doğru değildir.

FRIEDRICH NIETZSCHE

XVII

İLHAMIN KİTABI

İnanç? Ben neye inanıyorum? Ben güneşe inanıyorum. Taşa. Güneş dogmasına ve taş öğretisine. Kana, ateşe, kadına, nehirlere, kartallara, fırtınalara, davullara, flütlere, banjolara ve süpürge kuyruklu atlara inanıyorum.

EDWARD ABBEY

Bir dini seçmem gerekseydi, sanırım güneşe tapardım. Her şeye hayat ve bereket veren şeydir güneş. Yerkürenin gerçek tanrısı odur.

NAPOLÉON BONAPARTE

Michael Angelo'ya, Velasquez'e ve Rembrandt'a inanıyorum; resmin kudretine, renklerin gizemine, her şeyin güzellik aracılığıyla sürekli bir kurtuluşa erdiğine ve bu elleri kutsal kılan sanatın mesajına inanıyorum.

GEORGE BERNARD SHAW

İnsanlara duyduğum inançtan başka bir inanca ihtiyaç duymuyorum. Eskinin Konfüçyüs'ü gibi, dünyanın ve üstündeki yaşamın mucizelerine kendimi öyle kaptırdım ki, cenneti ya da melekleri aklıma bile getiremiyorum.

PEARL S. BUCK

Evrendeki sevgi ve bunun etrafındaki keskin merak: işte benim dinim.

JOHN BURROUGHS

Deneyimleyebileceğimiz en güzel şey gizemdir. Gerçek sanatın ve gerçek bilimin beşiğinde sallanan en temel duygu budur.

ALBERT EINSTEIN

Bu ülkenin kilisesi kölelere karşı yapılan haksızlıklara yalnızca ilgisiz kalmakla yetinmiyor, karşı tarafın yanında saf da tutuyor! Kendi açımdan, *şu papazlar tarafından tapılan* kutsal kitabın yerine, diyorum ki hoş geldin kâfirlik, hoş geldin ateizm, hoş geldin hiçlik! Onlar dini, bir tiranlık motoruna ve barbar bir zalimliğe dönüştüyor ve Thomas Paine, Voltaire ve Bolingbroke'un toplamda ürettikleri kâfir yazılardan çok daha fazla kâfirliği bu çağda yapıyorlar.

FREDERICK DOUGLASS

Son tahlilde hiçbir şey, kendi zihnimiz kadar kutsal değildir.

RALPH WALDO EMERSON

Sekülerizmde gizem, maskaralık, rahipler, seremoniler, sahtelik, mucize ve cezalandırma yoktur. Kır zambaklarının nasıl büyüdüğüne kafa yorar, yarın için kaygılanır. Bütün dünyaya şunu söyler: Yiyebileceğinizi, içebileceğinizi ve giyinebileceğinizi unutmayın;[8] zevk alabileceğinizi unutmayın; istemeyebileceğinizi unutmayın; verebileceğinizi ve asla ihtiyaç duymayabileceğinizi unutmayın.

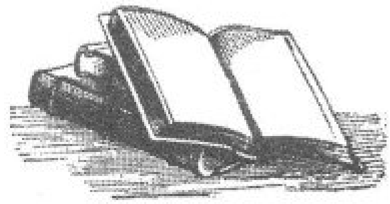
ROBERT G. INGERSOLL

Benim din konusundaki görüşlerimle ilgili duyduklarınız elbette birer yalan, hem de düzenli tekrarlanan bir yalan. Kişisel bir tanrıya inanmıyorum ve bunu reddetmek bir yana açıkça da belirttim. İçimde dinsel olabilecek herhangi bir şey varsa eğer, bu, bilimimizin ortaya çıkarabildiği kadarıyla dünyanın yapısına duyduğum sınırsız tutkudur.

ALBERT EINSTEIN

Birçok insan gibi benim de bir dinim yok ve dalgalarda savrulan küçük bir teknede oturuyorum. Görevimin ne olduğuna dair şüphelerin içinde yaşıyorum. Bana kalırsa bunda bir saygınlık var; çalışmaya devam etmekte.

FEDERICO FELLINI

Tanrıları inkâr edişiyle ateizm, aynı zamanda insanlığın da en büyük olumlaması ve insanlık aracılığıyla hayata, amaca ve güzelliğe sonsuz evet anlamına geliyor.

EMMA GOLDMAN

Sorunlarımızı, dualara ve hayallere bırakmadan kendi gücümüz ve girişimlerimizle çözelim. Kendimize inandığımızda, tanrılara iman etmek zorunda olmadığımızı da fark edeceğiz.

RUTH HURMENCE GREEN

Birinin işine yarayacağına dair en zayıf ihtimal için bile mum yakmak, ilahi söylemek, dua etmek, zekât vermek dahil her şeyi yapardım.

ANN RICHARDS

Hayal gücüm benim manastırımdır ve ben de onun keşişiyim.

JOHN KEATS

Kendinizden daha yüce bir tanrı yoktur.

WALT WHITMAN

Tanrı'ya inanıyorum, ama ona Doğa diyorum.

FRANK LLOYD WRIGHT

Doğa öylesine muazzamdır ki, onun ötesinde başka bir şeye ihtiyacımız yoktur.

RUTH HURMENCE GREEN

Hem hayatımı hem de resimlerimi Tanrı olmadan da gayet iyi kotarabilirim, ama benim gibi hastalıklı birisi için, kendimden daha yüce bir şey olmadan bunu yapamam; bu da hayatım, yani yaratma gücümdür.

VINCENT VAN GOGH

XVIII

KAHKAHANIN KİTABI

YARATICI: Seyircisinin gülmeye korktuğu bir komedyen.

H.L. MENCKEN

Keşke Tanrı bana açık bir işaret verebilse! Mesela, İsviçre'deki bir bankaya adıma yüklüce bir meblağ yatırmak gibi.

WOODY ALLEN

İsa yirmi yıl önce öldürülmüş olsaydı, Katolik okulundaki çocuklar boyunlarına haç değil, küçük elektrikli sandalyeler asacaklardı.

LENNY BRUCE

Sevgili Tanrı, yarattığın ilahi evrende sümük ve diş çürüğü gibi fenomenlerin olmasını gerekli bulan bir Yüce Varlık olarak saygıyı ne kadar hak ediyorsun acaba?

JOSEPH HELLER

Mizah duygusuna sahip hiç kimse bir din yaratmamıştır.

ROBERT G. INGERSOLL

Ah Tanrım, sana yaptığım küçük şakalar için bağışla beni

Ki bana yaptığın büyük şaka için bağışlayayım ben de seni.

ROBERT FROST

Bir zamanlar ateist olmak istemiştim. Artık vazgeçiyorum. Adamların tatili yok!

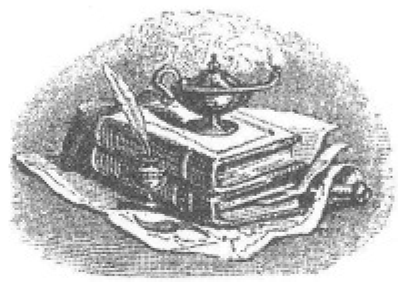
HENNY YOUNGMAN

Sınavlar olduğu sürece, okullarda dua edilecektir.

ANONİM

Genelde dua eden birisi değilim, ama eğer oradaysan, n'olur kurtar beni Süpermen.

HOMER SIMPSON

Neden seksle ilgili konularda Papa'dan tavsiye alalım ki? Seks hakkında en ufak bir şey biliyorsa, bilmemiş olması gerekir.

GEORGE BERNARD SHAW

Tanrı'ya inanmıyorum. Kaşmire inanıyorum.

FRAN LEBOWITZ

Tanrı aşktır, yine de bunu yazılı hale getir.

GYPSY ROSE LEE

HIRİSTİYAN: *Yeni Ahit*'in, komşusunun ruhsal ihtiyaçlarına hayranlık uyandıracak biçimde uygun, kutsal ve ilham dolu bir kitap olduğuna inanan kişidir.

AMBROSE BIERCE

İncil'de mizahın eser miktarda bile olmaması, edebiyat tarihinde görülmüş en tuhaf şeydir.

ALFRED NORTH WHITEHEAD

Eğer İsa bir Yahudiyse, nasıl olur da Meksikalı bir adı olur?

ANONİM

Herkes Tanrı'nın kendi yanında olduğunu sanır. Zenginler ve güçlülerse bunu bilirler.

JEAN ANOUILH

Üç dinsel hakikat vardır:

1. Yahudiler İsa'yı Mesih olarak tanımazlar.

2. Protestanlar, Papa'yı Hıristiyan inancının lideri olarak tanımazlar.

3. Baptistler, bir içki büfesine ya da Hooters'a[9] girdiklerinde birbirlerini tanımazlar.

ANONİM

İnsanlık, Tanrı'nın ne olması gerektiğine dair bir köpek düşüdür.

HOLBROOK JACKSON

Yeniden dünyaya gelenler, neden keşke hiç doğmasalarmış isteği uyandırıyor insanda?

KATHARINE WHITEHORN

Bir ateist, Notre Dame Üniversitesi[10] ile Güney Metodist Üniversitesi arasındaki futbol maçını izleyen ve kimin kazandığını umursamayan kişidir.

DWIGHT D. EISENHOWER

Ortodoksi benim doksim, heterodoksi ise öteki insanların doksisidir.[11]

WILLIAM WARBURTON

Hayır, benden büyük ateist yok. Ya da dur, geri aldım lafımı. Ben, agnostik olmaktan bir kanser taraması ve tam teşekküllü bir Hıristiyan olmaktan da bir biyopsi uzaklıktayım.

ADAM CAROLLA

Acı geldiği zaman, Tanrı'dan bir işaret gelmesini arzularız, zaten çoktan gelmiş olduğunu unutarak.

MIGNON MCLAUGHLIN

İsa'yı ben oynamak istiyorum. Mantıklı bir tercih olurum. Ona benziyorum. Yahudiyim. Ve komedyenim. Üstelik ateistim, bu yüzden karakteri nesnel bir biçimde canlandırabilirim. Başka kim oynayabilir ki?

CHARLIE CHAPLIN

Tanrı tatile çıkacaktır ve Aziz Peter'dan ona bir yer önermesini ister:

"Jüpiter'e gidin," der Aziz Peter.

"Yok olmaz, orada çok fazla yerçekimi var, her yer güm güm," der Tanrı da.

"Peki ya Mars?"

"Olmaz, orası da çok sıcak."

"Tamam," der Aziz Peter, "o zaman Dünya'ya gidin."

"Hayır," der Tanrı. "Onlar da korkunç dedikoducu. 2000 yıl önce gitmiştim oraya, Yahudi bir kadınla bir ilişkim olmuştu; hâlâ onu konuşuyorlar."

ANONİM

Kimi insanların, tepelerine yıldırım düşüp kül olmadığı bir dünyada dindar olmak çok zor.

BILL WATTERSON

Ateist, gerçeklikle azıcık irtibat kurarak komşularının fantezi yaşamlarıyla irtibatı epeyce koparmış olur.

SAM HARRIS

Çocukken yeni bir bisikletim olsun diye her gece dua ederdim. Sonra Tanrı'nın bu şekilde çalışmadığını fark ettim. Ben de gidip bir tane çaldım, sonra beni affetmesini istedim.

EMO PHILIPS

Sevgili Tanrı, tanrılar bana hep iyi davrandı, bunun için teşekkür ederim. Hayatımda ilk kez her şey olmasını istediğim gibi gidiyor. Gel anlaşalım. Şimdi her şeyi bu şekliyle dondur, ben de senden bir daha bir şey istemeyeyim. Eğer tamamsa, bana sakın işaret verme. Tamam, anlaştık. Minnetimin karşılığı olarak sana süt ve çikolata sunuyorum. Eğer bunları yememi istiyorsan, bana işaret verme. Hemen hallediyorum (*ham, hum ham*).

HOMER SIMPSON

Öteki arkadaşın dinine de saygı göstermeliyiz, ama yalnızca karısının güzel ve çocuklarının zeki olduğu teorisine saygı duyma bağlamında ve bu sınırı aşmadan.

H.L. MENCKEN

Her şey bir yanılsamaysa ve aslında hiçbir şey yoksa? O zaman, kesinlikle halıya fazla para verdim.

WOODY ALLEN

XIX

KADINLARIN KİTABI

Kadınlar batıl inançlara dinsel vahiy gözüyle baktıkları sürece, skolastik dinbilimin onlar için belirlediği konum ve imkânlarla yetinecekler. Dinsel doğaları nesiller boyunca çarpıtıldı ve büküldü, ki bu durum da kadınlara eşit oy hakkı yolundaki en büyük engel oldu.

ELIZABETH CADY STANTON

Şu anda kendi davranışlarımdan, evanjelik inanca sahip olduğum zamanlarda edindiklerimden çok daha yüce meseleler ve daha onurlu bir yükümlülük duygusu aracılığıyla sorumluyum.

GEORGE ELIOT

Tanrı'ya inanmıyorum, çünkü insanlığa inanıyorum. İnsanlık artık nasıl bir suç işlediyse, Tanrınızın yaptığı aptalca işleri geri alabilmek için binlerce yıldır çalışıp didiniyor.

EMMA GOLDMAN

Her şeye kadir, her şeyi bilen bir ceberrutun, kendi kontrolleri altındaki bir makinede her şeyi ve herkesi basit birer dişli haline getiren bu dünya diktatörlerinden bir farkı yoktur. Böyle bir tanrıyı reddeden bir ateist fazlasıyla haklıdır.

KAREN ARMSTRONG

Bütün dinler aynıdır: Temelde hepsi suçtur, yalnızca tatil günleri farklıdır.

CATHY LADMAN

Tanrı'nın kendilerinden ne yapmalarını istediğini gayet iyi bilen insanlara güvenmem, zira gördüm ki onların arzuları da her zaman bu isteklerle çakışmıştır.

SUSAN B. ANTHONY

Bazıları Sebt Günü'nde de kiliseye gidiyor
Bense oturuyorum evimde
Koro yerine bir bülbül
Mabet yerine de meyve bahçesiyle.

EMILY DICKINSON

İncil bir babanın, kızını cariye olarak satabileceğini (Mısır'dan Çıkış, 21:7), kızının bekâretini bir çeteye feda edebileceğini (Hâkimler, 19:24) ve onu öldürebileceğini, ama yine de iyi bir baba ve ulu bir insan olabileceğini yazar. Bir erkeğin birden çok karısının olabileceğini; onları satabileceğini, birilerine verebileceğini ya da başkalarıyla değiş tokuş edebileceğini, yine de bir beyefendi, iyi bir koca, erdemli bir insan ve Tanrı'ya en yakın insanlardan biri olabileceğini söyler; bu, başlangıç için oldukça iyi bir mevki.

HELEN H. GARDNER

Her çeşit hatanın arasında, peygamberlik en yersizidir.

GEORGE ELIOT

Kadın, dine büyük saygı duyan, iyi bir Hıristiyandı, ama elbette bunların hiçbirinin doğru olduğuna inanmıyordu.

FLANNERY O'CONNOR

En berbat hayatın, en yoksul varlığın Tanrı'nın iradesine atfedilmesini çok tuhaf buluyorum, ama biz insanlar daha varlıklı olduğumuz sürece, yaşam standartlarımız ve tarzlarımız maddi ölçekte yukarıya tırmandıkça, Tanrı da sorumluluk ölçeğini aynı oranda alçaltacaktır.

MAYA ANGELOU

Din, seksten sonra, zihinlerini uçurmak için insanların sahip olduğu belki de en eski ikinci kaynaktır.

SUSAN SONTAG

2000 yılında, umuyorum ki, çocuklarımızı Tanrı'ya değil, insanlığın gizil gücüne inanacak şekilde yetiştireceğiz.

GLORIA STEINEM

Dinsel batıl inançları, kadınların zihinlerinden koparmak ve inançlarını, en azından kendi adıma konuşursam *İncil*'de ve kilisede asla bulamadığım huzuru ve rahatlığı bulduğum bilime ve akla dayandırmak için çabaladım.

ELIZABETH CADY STANTON

Ateizmin felsefesi, herhangi bir Ahiret ya da Yüce Lider olmayan bir yaşam kavramını öne sürer. Ruhları, kâhinleri ve ortalama ferahlığıyla insanlığı, biçare bir bozulmaya hapseden yalan dünyanın karşısında, özgürleştirici, genişleyen ve güzelleştirici fırsatlarıyla gerçek ve hakikatli dünyanın kavramıdır.

EMMA GOLDMAN

Bir yanıt yok. Bir yanıt olmayacak. Bir yanıt hiç olmamıştı zaten. İşte yanıt bu.

GERTRUDE STEIN

Çocukluğumda Tanrı'nın herhangi bir orduda savaşmadığını öğrenmiştim. Bu nedenle dua etmenin anlamı yoktu. Yine de savaşla ilgili dualar edilmeden önce, her tür vaiz tarafından her çeşit büyü okunurdu. Bu seremonilere biz de katılırdık ve ben askerlerin, oldukları yerde, sanki kulaklarına inanamıyormuş gibi durduklarına şahit oldum. Ben de inanamıyordum, benim bir etkim yoktu. O günden bu yana Tanrı'ya, bize rehberlik edecek bir "ışığa" ya da bu tip şeylere inanmıyorum. Goethe şöyle

demiş: "Bu dünyayı Tanrı yaratmışsa, o zaman planlarını gözden geçirmelidir."

MARLENE DIETRICH

Tanrı Yok, Efendi Yok.[12]

MARGARET SANGER

XX

MARK KİTABI

(TWAIN)

İman, ne olduğunu bilmediğiniz şeylere inanmaktır.

p

Birçok insan kutsal kitaptaki, hiçbir şey anlamadıkları ayetlerle canlarını sıkıyor; benim canımı en çok sıkanlarsa anladıklarım oluyor.

p

Din, ortalama insanın inandığını düşündüğü ve emin olduğunu umduğu bir dizi şeyden oluşur.

p

Peki şeytan için kim dua ediyor? Kim on sekiz yüzyıl içinde, duaya en çok ihtiyacı olan o tek günahkâr için dua edecek insan sevgisine sahipti?

Dinde ve siyasette insanların inanç ve kanıları, otoritelerden, neredeyse her durumda elden düşme ve herhangi bir sorgulama yapılmadan alınır. Tıpkı, bu konularla ilgili görüşleri metelik bile etmeyen, sorgulamayan insanlardan bunları aynı şekilde elden düşme ve sorgusuz sualsiz alan otoriteler gibi.

p

Yağmur duasına çıkmadan, hava durumunu kontrol etmek en iyisidir.

p

Dinimiz berbat bir dindir. Dünyanın donanması, dinimizin döktüğü masum kanların içinde engin bir rahatlıkla yüzebilir.

p

İnsanlık muazzam bir merak unsurudur. Kendisinin Yaratıcı'nın evcil hayvanı olduğunu düşünür. Hatta Yaratıcı'nın onu sevdiğine, ona tutkuyla bağlı olduğuna, ona bakmak için geceleri uyumadığına, evet onu kolladığına ve beladan koruduğuna inanır. Ona dua eder ve onun kendisini dinlediğini düşünür. Bu çok acayip bir düşünce değil mi?

p

İsa bugün yaşamış olsaydı, *yapmayacağı* tek bir şey vardı: Hıristiyan olmak.

İnsan, dinsel bir hayvandır. Gerçek bir dine –aslında birkaç dine– sahip tek hayvan odur. Komşusunu kendisiymiş gibi seven, ama onun dini doğru olan din değilse boğazını kesen tek hayvandır. Kardeşinin mutluluğa ve cennete giden yolunu düzeltmek için elinden gelen her şeyi yaparak bütün dünyayı bir mezarlığa çevirmiştir.

p

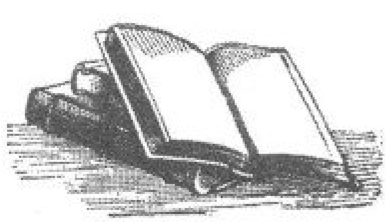
Kilise, hep öteki insanları yenilemeye çalışmakla uğraşıyor; bu örnekten hareketle, onun da kendisini yenilemesi çok da kötü bir düşünce değil.

p

Ruhun ölümsüzlüğünün kanıtlarından biri, binlerce kişinin buna inanmış olmasıdır. Onlar dünyanın düz olduğuna da inanmışlardı.

p

Hiçbir şey yok, her şey bir düş. Tanrı, insanlık, güneş, ay, yıldız kalabalığı bir düş, hepsi bir düş, yoklar. *Boş uzay dışında hiçbir şey yok; bir de sen!*

p

İncil'de onurlu şairanelik, bazı iyi ahlak örnekleri ve bazı berbat ahlak örnekleri var; çok zengin bir müstehcenlik ve binden fazla da yalan.

p

Bu insanların birçoğunda muhakeme yeteneği var, ama kimse bunu dinsel konularda kullanmıyor.

p

Kolera ya da kara veba bu kıyılara varırsa, belki de ulusun bir kısmı bu belaya yakalanmamak için dua edecek, ama kalanları New York City Sağlık Kurulu'na bel bağlayacak.

p

Tanrı'da eksik olan şey kararlılık, tutarlı bir karakter. Ya bir *Presbiteryen*, ya bir *Katolik* ya da neyse o olmalıdır, hepsini birden olmaya çalışmamalıdır.

p

En zeki insanlar, bir babanın bir çocuğu olduğunda etik olarak ona sevgiyle bakmak, zarar görmesini engellemek, hastalıklardan korumak, giydirmek, beslemek, şımarıklıklarına katlanmak, iyiliği için olanlar dışında ona el kaldırmamak ve hiçbir şekilde bilerek acı vermemekle yükümlü olduğunu söyleyeceklerdir. Tanrı'nın dünyadaki çocuklarına gün gece gösterdiği tavır bunların tam tersi olmasına rağmen, o bütün bunları yaptığında, bu zeki insanlar, bu suçları içtenlikle meşru görmekte, görmezden gelmekte, affetmekte ve bir suç olarak bile görmeyi öfkeyle reddetmekteler.

p

Hiçbir şey bana iyi gelmiyor. Kahve hazımsızlık, şarap gut yapıyor. Kiliseye gittiğimde de dizanteri oluyorum.

p

Bir insan inandığı için kiliseye kabul edilir; biliyor diye reddedilir.

p

İklimi için cennete, muhabbeti için cehenneme gidin.

XXI

GEORGE KİTABI

(SANTAYANA)

Dua akıllı insanların olduğu yerde, amaca erişmek için gerçekleştirilen elle tutulur çabaların önüne hiçbir zaman geçmemiştir.

p

Kendi kendime hep, benim ateizmimin tıpkı Spinoza'nınki gibi, evrene karşı gerçek bir saygı olduğunu ve yalnızca, insanların arzularının kölesi olmak için kendi suretlerinden yarattıkları tanrıları reddeden bir ateizm olduğunu söyleyebilirim.

p

Fanatizm, amacınızı unuttuğunuzda emeğinizi iki katına çıkarmanızı gerektirir.

p

Dinler bilince ait muazzam peri masallarıdır.

p

Korkunun, tanrı fikrini ortaya çıkardığı gerçeği, belki de böyle önemli bir konunun bu kadar basit bir açıklaması olması nedeniyle doğru görülebilir.

p

Hayatlarını kutsadığı insanlar için biricik olan ve ona uyum sağlayan toplumlar için çok gerekli bir işlev yürüten bütün dinler, ister istemez öteki dinlerle ve belki kendileriyle bile çelişir.

p

İsa fikri Hıristiyanlıktan daha eskidir.

p

Din, zalim dünyanın zorluklarıyla karşı karşıya kalındığında hayal gücünün doğal olarak verdiği tepkidir.

p

Doğaya iman, talihinin dibine düşmüş insanın umutsuzca oynadığı bir bahistir.

XXII

THOMAS KİTABI

(PAINE)

Yahudi Kilisesi, Roma Kilisesi, Yunan Kilisesi, Türk Kilisesi,[13] Protestan Kilisesi ya da bildiğim herhangi bir kilisenin ileri sürdüğü hiçbir öğretiye inanmıyorum. Aklımdır benim kendi kilisem.

p

İyi bir okul müdürü, yüz rahipten daha yararlıdır.

p

Aklı kullanmaktan ve onun egemenliğinden feragat etmiş ve felsefesi insanlığı küçük görmek olan bir insanla tartışmak, ölen insana ilaç vermek ya da bir ateisti, kutsal kitapla dine döndürmekle eştir.

p

Hiçbir yalan, iman edilen emirler kadar öldürücü değildir.

p

Bir insanı, rahiplerin ya da herhangi bir zümrenin günahları affedebileceği fikrine alıştırın, o zaman ortalık günahtan geçilmez.

p

Tanrı'nın, *babaların günahlarının hesabını çocuklarından soracağını* söyleyen ifadesi, ahlaki adaletin her ilkesine aykırıdır.

p

İncil'in yarısından fazlasını dolduran müstehcen öyküleri, şehvetli sefahatları, zalim ve acı veren idamları, acımasız kindarlıkları her okuduğumuzda bunları Tanrı'nın sözleri değil, bir şeytanın sözleri olarak görmemiz çok daha tutarlı olacaktır. İnsanlığı çürütmeye ve vahşileştirmeye

hizmet eden bir günahkârlık tarihidir bu. Kendi adıma, bundan bütün kalbimle nefret ediyorum, çünkü zalim olan her şeyden nefret ederim.

p

İncil bize ne öğretiyor: yağmacılık, zulüm ve cinayet. *Ahit* bize ne öğretiyor: Rabbin nişanlı bir kadınla zamparalık yaptığına ve bu zamparalığa inanmaya da iman dendiğine inanmamızı istiyor.

Eski ve *Yeni Ahit*'teki sürüsüne bereket mucize hikâyeleri yalnızca, vaaz veren sahtekârlar ve inanan ahmaklara göredir.

p

İnsanlığa eziyet eden tiranlıklar arasında en kötüsü din tiranlığıdır. Öteki bütün tiranlık türleri yaşadığımız dünyayla sınırlıdır; ancak din mezarların ötesine de geçmeye yeltenir ve bizi sonsuza kadar kovalamanın peşindedir.

p

İsa'nın öldükten sonra dirileceği öyküsü bir hayalet öyküsüdür; ürkek bir hayal gücünün her an gözünde canlandırabileceği ve bönlerin de inanabileceği gibi bir hayalet öyküsü.

p

İster Yahudi, ister Hıristiyan, ister Türk olsun bütün ulusal kilise kurumları, bana insanları korkutmak ve köleleştirmek, gücü ve menfaati tekeline almak için kurulan insan icadından başka bir şey olarak görünmüyor.

XXIII

ROBERT KİTABI

(G. INGERSOLL)

Bugün bir insan, *Eski Ahit*'in öğretilerini uygulamaya kalksa suçlu olur; *Yeni Ahit*'in öğretilerine sıkı sıkıya bağlı olursa da akıl hastası.

p

Pulluğun mucidi tespihin mucidinden daha yararlı olmuştur, çünkü ne derseniz deyin ama toprağı pulla sürmek dua etmekten daha iyidir.

p

Vaftiz, sabun varsa iyi bir şeydir.

p

Doğada ne ödül ne de ceza vardır, yalnızca sonuçlar.

Evet, bir insan Tanrı'nın, köleliği desteklediğine; kadınları ve çocukları öldürmeleri için askerleri komuta ettiğine; çokeşliliğe inandığına; sırf onun takdirinde diye zulmettiğine; sonsuza kadar cezalandırdığına ve inançsızlardan nefret ettiğine gerçekten inanıyorsa, bunun benim algıma etkisi kötü olacak. Zaten hep kötüydü. Engizisyon zindanlarını kuran da bu inançtı. Püriten'in, Quaker'ı[14] öldürmesine neden olan da bu inançtı.

p

Yalnızca birkaç ulus tek bir tanrıya sahip olacak kadar yoksul olmuştur. Tanrılar öyle kolay üretilir ve hammaddeleri de öyle masrafsızdır ki, genel olarak tanrı marketi tıka basa doludur ve cennet de bu hayaletlerle dolup taşmaktadır.

p

Hıristiyanlığın kurucusu çıkıp da, "İnanmak kurtulmak için şart değil, yalnızca harekete geçmek için gerekli; kardeşlerini gerçekten seven, kibar,

dürüst, adil ve merhametli insanlar sonsuza kadar kutsanacaktır," deseydi, çıkıp yalnızca bunu demiş olsaydı, muhtemelen daha az zulüm yaşanırdı.

p

Tanrı'nın, erdemli insanları ödüllendireceğine ve günahkârları cezalandıracağına dair eski öğreti akıllardan yavaş yavaş siliniyor. Kötü insanlardan bazılarının, herkesin başarı dediği şeye sahip olduğunu biliyoruz. İyi insanlardan bazılarının da başarısızlık hasırında uzandığını görüyoruz. Hırsızların ziyafetlerde, dürüstlerin de aç olduğunu biliyoruz. Erdemlilerin genelde çaputlara sarılı olduğunu, oysa ahlaksızların her türlü rahatlığa sahip olduğunu biliyoruz.

p

Korku inanırken, cesaret şüphelenir. Korku yere kapaklanıp dua ederken, cesaret ayağa kalkıp düşünür. Korku geri çekilirken, cesaret ileri gider. Korku barbarlıktır, cesaret uygarlık. Korku büyücülüğe, şeytanlara ve hayaletlere inanır. Korku dindir, cesaretse bilim.

p

Yardım eden el, dua eden dudaktan yeğdir.

Kiliselerin birbirlerine güveni yok. Neden? Çünkü birbirlerini tanıyorlar.

p

Akla, gözleme ve deneyime dayalı bağımsızlık sonsuz bir acıyı hak ediyorken, İsa'ya iman etmenin sonsuz bir mutlulukla ödüllendirileceğine dair inanç, çürütülmek için fazla saçmadır ve ancak, adına "iman" denilen, delilik ve cahilliğin mutsuz karışımıyla yatıştırılabilir.

p

Emek, doğanın yanıt vereceği tek duadır. Bir yanıtı hak eden tek dua odur: düzgün, dürüst ve onurlu emek.

p

İncil'in etkisi, onu okuyanların cehaletine bağlıdır.

p

Papazlar dualarının gerçekten işe yaradığını düşünüyor ve kurbağalar da baharı vıraklayarak getirdiklerine inanıyor olabilirler.

p

Ruhban sınıfı da, ben de kendilerinin bir şey bilmediklerini biliyoruz.

p

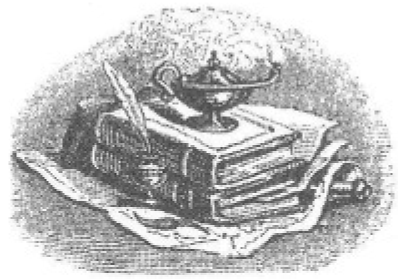
Hıristiyanlığın insanlıkla ilgili öyle aşağılık bir kanısı var ki; insanların Tanrı inancıyla korkutulmadığı sürece doğru söyleyemeyeceğine inanıyor. Şu âna kadar insan türüyle ilgili bundan daha adi bir söz edilmemiştir.

p

Sonsuz Tanrı'nın, neden bu dünyada yaptığından daha iyisini başka bir dünyada yapabileceğini ummamız gerektiğini anlayamıyorum.

p

Kilisenin yetki alanının dürüst bir şekilde sorgulanabilmesi kesinlikle mümkün değildir; çünkü kilisenin haklı olduğunu düşünürseniz, o zaman sorgulamazsınız, ama kilisenin haksız olduğunu düşünürseniz, o zaman da kilise sizi sorgular.

Bütün sorulara "Tanrı" yanıtı verilmeye başladıkça, bilimsel sorgulama yapmak tek kelimeyle imkânsızdır.

p

Kâr dağıtımını, ancak hissedarların ölümünden sonra yapacağına söz veren bir şirkete ya da girişime ya da yatırıma en ufak bir güven duymam.

XXIV

WOODY KİTABI

(ALLEN)

Şey evet, birinin bizi gözlediğine inanıyorum. Ne yazık ki hükümet oluyor bu.

p

Ne bileyim, eğer Tanrı'nın var olduğu ortaya çıkarsa onun kötü biri olacağını sanmıyorum. Onun hakkında söyleyebileceğiniz en kötü şey, bana kalırsa, bekleneni veremediğidir.

p

New York Üniversitesi'ndeki ilk yılımda, metafizik dersinin finalinde kopya çektiğim için okuldan atılmıştım. Oysaki yanımdaki çocuğun ruhuna bakıyordum.

p

Size göre ben bir ateistim, Tanrı'ya göre sadık bir muhalefet.

p

Sonsuz hiçlik sorun değil, eğer ona uygun giysiniz varsa.

p

Yaşamdan sonra hayat olduğuna inanmıyorum, yine de yanımda yedek iç çamaşırı götüreceğim.

p

Ölümsüzlüğe filmlerim sayesinde erişmek istemiyorum. Ben ölümsüzlüğe, ölmeyerek erişmek istiyorum.

XXV

VOLTAIRE KİTABI

Mezhep ve hata eşanlamlı sözcüklerdir.

p

Ateist kötülük eğilimini denetleyen mantığına sahip çıkarken, fanatikse onu sürekli fiştekleyen deliliğin etkisi altındadır.

p

Geometride mezhep yoktur. Kimse Öklitçilik ya da Arşimetçilik diye bir şey söylemez.

p

Dinbilim kapsamındaki din, hayali bütün ahmaklıkların ve düzensizliklerin kaynağıdır; bağnazlık ve toplumsal anlaşmazlığın anasıdır; insanlığın düşmanıdır.

p

Tanrı'ya her zaman şu kısa duayı ettim: "Tanrım! Düşmanlarımı saçmalat!" Dualarımı kabul etti.

p

Eğer Tanrı bizi kendi suretinden yaratmışsa, bizde bahşedilenden fazlası var.

p

Hiçbir şey dine ve ruhban sınıfına, mantık ve sağduyudan fazla karşı olamaz.

p

Saçmalıklara inanırsak, zulmederiz.

XXVI

ELBERT KİTABI

(HUBBARD)

DOGMA: Öteki insanların inandıkları şeylere inandığına inanan bir ya da birden çok insanın zihnine, amirane bir şekilde yinelenen ve otoriter bir edayla zerk edilen yalanlar.

p

Dinbilim, bir konuyu, onu anlamayan insanlara açıklama girişimidir. Burada amaç, gerçeği söylemek değil, soruyu soranı tatmin etmektir.

p

TANRI: 1. Felsefe ve dinin John Doe'su.[15] 2. İlk ateist.

p

İnanç, kemikleşmiş bir eğretilemedir.

Resmi din köleler içindir: Onlara, yaşamın veremediği teselliyi verir.

p

Tanrı'nın adaleti dediğimiz şey, insanların Tanrı olsalardı ne yapacaklarına dair kendi uydurdukları görüştür.

p

Gün ışığına, temiz havaya, arkadaşlığa, sakin bir uykuya ve güzel düşüncelere inanıyorum.

p

Dinbilim, insanlığın dikkatini bu dünyadan başka bir dünyaya yönlendirerek ve bütün insanlığı tek bir din altında birleşmeye zorlayarak; sürekli, bu dünyanın acılarla dolu olduğu, ama sonraki hayatın çok güzel olacağı –ya da duruma göre kötü olacağı– yönünde vaaz vererek insanlığa

korku fikrini aşıladı, aksi takdirde Doğa'nın mutlu coşkusu hüküm sürecekti.

p

Yaşamak konusunda bize yardım edecek bir din verin, o zaman yardım almadan ölebiliriz.

XXVII

FRIEDRICH KİTABI

(NIETZSCHE)

Dünyanın çirkin ve zalim bir yer olduğunu yorumlamaya yönelik Hıristiyan kararlılığı, dünyayı çirkin ve zalim bir yer haline getirmiştir.

p

Tanrı bir düşüncedir. Bütün dürüst insanları sahtekâr yapmış, ayakta duranları tökezletmiştir.

p

Stendhal, tam da benim yapmam gereken en iyi ateist şakasını yaparak bu fırsatı elimden aldı: "Tanrı'nın tek kusuru, var olmamasıdır."

p

Onların kurtarıcısına inanmam için çok daha iyi türküler söylemeleri gerek: Havarileri, benim gözüme daha kurtulmuş görünmeliler!

p

Mistik açıklamaların derin olduğu kabul edilir. Gerçek şu ki, yüzeysel bile değildirler.

p

Avrupa'nın iki büyük uyuşturucusu: alkol ve Hıristiyanlık.

p

İsa çok erken öldü. Benim kadar yaşamış olsaydı, öğretisini kendisi de inkâr ederdi.

İmanın belli durumlarda kurtarıcı olabileceği gerçeği, *idée fixe'den*[16] kaynaklanan kurtuluşun hakikat oluşturmadığı gerçeği, imanın dağları yerinden oynatamayacağı, ancak hiç bulunmadığı yerlerde onları kolayca

yükseltebileceği gerçeği; bunların hepsi, bir *akıl hastanesi*nde yapılan hafif bir yürüyüş sırasında rahatlıkla duyulabilir.

p

Tanrı öldü; ama insanlığın gidişatına baktığımızda, gölgesinin binlerce yıl boyunca görüneceği mağaralar yine de var olacaktır.

p

Ne? İnsanlık Tanrı'nın hatalarından yalnızca biri mi, yoksa Tanrı insanlığın hatalarından biri mi?

p

Kösnüllüğün ruhanileştirilmesine *aşk* denir: İşte Hıristiyanlığa karşı en büyük zafer.

p

"İman" hakikatin ne olduğunu öğrenmeme iradesidir.

p

Bu dünyada, hayali şeylere harcayabilmemize yetecek kadar sevgi ve iyilik yok.

XXVIII

BIERCE'IN SÖZLÜĞÜ

(AMBROSE)

AZİZ, *is*. Gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ölü günahkâr.

p

DİN, *is*. Cahillere, Bilinemeyen'in özünü anlatan, Umut ve Korku'nun kızı.

p

DİNSİZLİK, *is*. Benim Tanrıma gösterdiğiniz saygısızlık.

p

DUA ETMEK, *f*. Evrenin yasalarının, buna layık olmadığı açık olan tek bir dilekçe sahibi adına feshedilmesini talep etmek.

p

TAPINMA, *is*. Bir insanın bir tanrıya ve bir köpeğin bir insana aldığı ruhsal tavır.

p

İMAN, *is*. Bilgisi olmadan ilgisiz şeyler söyleyen kişilerce anlatılan kanıtsız şeylere duyulan inanç.

p

İMANSIZ, *is*. New York'ta ya da Konstantinopolis'te, Hıristiyanlığa inanmayan kişiye böyle denir.

p

KÂFİR, *is*. Gördüğü ve hissedebildiği şeylere tapacak kadar ahmak, cahil bir yaratık.

p

KURTULUŞ, *is*. Günahkârların, günah işledikleri tanrılarını öldürerek kendi günahlarının cezalarından kurtulması.

p

KUTSAL KİTAPLAR, *is*. Öteki imanların temeli olan yanlış ve kâfir yazılardan ayrılan, kendi kutsal dinimizin mübarek kitapları.

p

PAPAZ, *is*. Ruhsal işlerimizin yönetimini, kendi dünyevi işlerini iyileştirmenin bir yöntemi olarak üstlenen kişi.

XXIX

YANSIMALAR

İnsanların en çok inanma eğilimi gösterdikleri şey en az anladıklarıdır.

MICHEL EYQUEM DE MONTAIGNE

Ateist olmasaydım, insanları sözlerinin örüntüsüne göre değil de yaşamlarının bütünlüğüne göre kurtarmayı tercih eden bir tanrıya inanmış olacaktım. Tanrı'nın, iki kelimesinden biri Tanrı, Tanrı, Tanrı ve her yaptığı hata, hata, hata olan bir televizyon müminindense, dürüst ve erdemli bir ateisti tercih edeceğini sanıyorum.

ISAAC ASIMOV

Birisi, Tanrı'nın bütün o parlaklığıyla var olduğunu –tam şu anda– ispatlasa bile, davranışlarımda tek bir değişiklik olmazdı.

LUIS BUÑUEL

Ben bir ahmaksam, en azından şüphe eden bir ahmağım ve bir insanı, kendi kendini kanıtlayan bir bilgeliğin kesinliği yüzünden kıskanacak değilim.

LORD BYRON

Devasa, muazzam, gizemli birçok antik katedralde bulundum. Ama bilinmeyen bir tanrıya bu sunakları yapacağız diye yoksulluktan kırılan onlarca nesil yüzünden, hepsinden bir öfke duygusuyla ayrıldım.

ELIZABETH CADY STANTON

Org müziğinin, cemaatin dikkatini ibadetin kalan bölümünden uzaklaştıracağını umarak kilise orgcularına bağışta bulunurum.

ANDREW CARNEGIE

Kilise inşa etmek için erkekleri, *İncil*'e uymak için kadınları ve *Tanrı'nın hikmeti ve ruhlarının iyiliği* adına *zavallı kâfirlere İncil* almak için bebekleri sattık. Köle tacirlerinin çanıyla kiliseninki ortaklaşa çalıyor ve kalpleri kırılan kölelerin acı feryatları, dindar efendilerinin dinsel çığlıkları arasında boğuluyor. Dinin ve köle ticaretinin dirilişi el ele yürür.

FREDERICK DOUGLASS

Kendi yarattığı nesneleri ödüllendirip cezalandıran, amaçları bizim amaçlarımızla şekillenen ve ezcümle, insan zayıflığının bir yansıması olan bir tanrının varlığını kabul edemiyorum.

ALBERT EINSTEIN

Çocukluk, anlamı bilinmeyen derin acılarla doludur. Bağırsak ağrısı, boğmaca öksürüğü, hayalet korkusu, cehennemi ve şeytanı saymıyorum bile, ve çok fazla pasta istediğim için bana kızan gökyüzündeki Allah Baba.

GEORGE ELIOT

Hıristiyanlığın kurtuluş planının ve kutsal kitapların insani kökeninin güvenilmezliği konusundaki ilk görüşlerim, aradan geçen yıllar boyunca berraklaştı ve güçlendi, bunları değiştirmek için herhangi bir neden göremiyorum.

ABRAHAM LINCOLN

Görüş farkılılıkları milyonlarca insanın ölümüne neden oldu: Örneğin, *Et* mi *Ekmek* olsun ya da *Ekmek* mi *Et* olsun; bazı *Dutsu* meyvelerin suyu *Kan* mı olsun, *Şarap* mı?

JONATHAN SWIFT

XXX

ŞİMDİ CENNET

Mezar taşımı görüp de geçme, ey seyyah

Durduğunda dinle ve öğren, sonra yoluna düş

Ne Hades'in bir teknesi var ne de Kayıkçı Kharon

Ne Bekçi Aiakos ne de köpek Kerberos

Toprağın altında yatan biz ölüler

Kemik ve toza dönüştük, bir şey kalmadı geriye

Seninle dürüstçe konuştum, hadi git artık seyyah

Ölüyken bile sana geveze biri olarak görünmeyeyim.

ANTİK ROMA'DA BİR MEZAR TAŞI

İnsanlığın kaderi hakkında ne biliyorum? Size turplar hakkında daha çok şey anlatabilirim.

SAMUEL BECKETT

Sizin ölümsüzlüğünüzle hiç işim olmayacak; bu hayatta zaten yeteri kadar perişanız, bir de bundan sonrakiyle ilgili tahminde bulunma saçmalığına gerek yok.

LORD BYRON

Dünyada yalnızca bir kez var olabilmek için bir daha asla var olmamak gerekir.

ALBERT CAMUS

Dünyanın insanlığın tek evi olduğu gerçeğinden hareketle, insanın, varoluşundan elde edeceği her ne varsa onu bu dünyada alması gerektiğine kani olduğumu hissediyorum.

CLARENCE DARROW

Şüpheci, ne hayatla ilgili yanılsamalara sahiptir ne de ölümsüzlük sözüne karşı boş bir inanç besler. Bu hayat burada yaşanırsa ve bilebileceğimiz tek şey şimdi ise, önümüzdeki en mantıklı seçenek onu doyasıya yaşamaktır.

PAUL KURTZ

Sonsuzluk size de çok korkutucu gelmiyor mu? Sık sık bunu düşünüyorum ve öyle bunalıyorum ki, kendimi sonsuzluk diye bir şeyin hiç olmamasını dilerken buluyorum. Sonsuza kadar yaşamak zorunda olduğumuzu ve bundan vazgeçemeyeceğimizi bir düşünün. Bizi, bilinmeyen bir dünyaya sürüklediği için korkunç saydığımız ölüm, sonsuz bir var olma durumuna karşı sanki bir rahatlama hissiymiş gibi geliyor kulağa.

EMILY DICKINSON

Bilimde hayallerin etkisini ortadan kaldırmak için çok uğraşıyoruz, buna karşılık, dinsel düşüncenin bundan başka bir işi yokmuş gibi görünüyor: "Ölümden sonra yaşama inanmak zorundayım, çünkü öldüğümde hayatım sona erecekse o hayatı başka nasıl görebilirim ki?"

STEVEN WEINBERG

Huzur içinde ölecekler ve mezarlarının ötesinde ölümden başka bir şey bulamayacaklar. Ama sırlarını saklayacağız ve onların mutluluğu için cennet ve sonsuzluk ödülüyle onları ayartacağız.

FYODOR DOSTOYEVSKİ

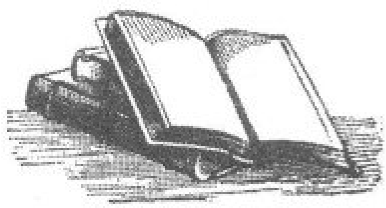
Yaşamın öylesine canlı ve öylesine yoğun yaşanması gerektiğine inanıyorum ki, bir başka hayat ya da daha uzun bir hayat düşüncesi gerekli bile olmasın.

MARJORY STONEMAN DOUGLAS

Bir adama, bir ruhu olduğuna dair güvence verin ve onu bu hayattan sonra başına geleceklerle ilgili batıl öykülerle korkutun, işte balık oltaya takıldı,

zihinsel bir köle avucunuzun içinde!

THEODORE DREISER

Herkes piyango ikramiyesinden cennet pasaportuna kadar gözünü koyduğu birçok şeye inanma eğilimine sahiptir, ki tanımı itibariyle cennette çekici bir şey yok.

LORD BYRON

Yağmurlu bir pazar öğleden sonrasında ne yapacağını bilmeyen milyonlarca insan ölümsüzlüğü yakalamaya can atıyor.

SUSAN ERTZ

Bir kişinin elinden alınamayacak tek şey, kendi yıkımına kendi yolundan gidebilme hakkıdır.

ROBERT FROST

CENNET: Hıristiyan hayal gücünün Coney Adası.[17]

ELBERT HUBBARD

Ben uslanmaz bir materyalistim. Ruhu; organizmanın bütün etkinliklerinin toplamına ek olarak organizmanın kişisel alışkanlıkları, ona miras kalan alışkanlıkları, belleği ve deneyiminden başka bir şey olarak görmüyorum. Öldüğümde, öleceğime inanıyorum. Ölümümle birlikte, en az senin ve benim ezdiğimiz o sivrisinek kadar ortadan kaybolacağıma inanıyorum.

JACK LONDON

Şahsen, ölümsüzlüğü hiç mi hiç umursamıyorum. Unutulmaktan daha iyi bir şey yok, çünkü unutuluşta gerçekleştirilememiş hiçbir istek olmuyor. Doğmadan önce böyleydik ve bundan şikâyet etmedik. O zaman bunun yeniden olacağını bildiğimizde, sızlanacak mıyız?

H.P. LOVECRAFT

Hayatı bir dans olarak görüyorum. Dansın bir anlamının olması gerekir mi? Dans edersiniz, çünkü bundan zevk alırsınız.

JACKIE MASON

Benim ölümden sonraki yaşamım burada. Neysem oraya gideceğim, zira ben toprağım. Toprak-ülkemde, bir sıra havuca can verebileceğimi bilmek çok rahatlatıcı bir duygu.

FRANK MCCOURT

Çürümüş bedenimden çiçekler çıkacak ve ben de onların içinde olacağım.

EDVARD MUNCH

İnsanlığın kaderi boyunca, öteki dünyanın neye benzediğini bulma çabasıyla ne çok zaman heba edildi! Onu bulmak için ne kadar istekli olduysa, yaşadığı hayat hakkında da o kadar az şey öğrendi.

SEAN O'CASEY

Cennet ve mükemmellik düşünün bizi mezarlarımızda beklemesini mi, yoksa burada, şimdi, bu dünyada mı bulmasını istediğinizi sorun kendinize.

AYN RAND

Çok çalışıp, zor yaşayıp, sıkı ölüp üstüne bir de cehenneme gidebilecek olmak çok ağır.

CARL SANDBURG

Geleneksel anlamda cennet öylesine boş, öylesine sıkıcı, öylesine gereksiz, öylesine zavallı bir yer ki, şu âna dek tek bir kişi bile cennetteki bir günü tanımlamaya cüret edemedi, oysa sahil kenarında geçirilen bir günü çok sayıda insan tarif etti.

GEORGE BERNARD SHAW

Düşündüğünüzde, ölümden sonra hayat karşılığında şu anda bir şeye inanmak az rastlanan bir düzenbazlık örneği. İkramiye sistemleriyle dolu şirketler bile ölümden sonrasını denemeye kalkmıyorlar.

GLORIA STEINEM

Hayat bir fırsattır ve manaya gebedir. Ama yaşadığınız hayat, seçimleriniz üstüne kurulur.

PAUL KURTZ

İyi bir toplum fikri için bir dine ve ona dayanak noktası oluşturan sonsuz cezaya ihtiyacınız yoktur; dine, ölmekten korkuyorsanız ihtiyaç duyarsınız.

GORE VIDAL

Her öğretinin, dünyevi zevklerin tadını alan herhangi biri için yaşanması kesinlikle mümkün olmayacak bir cenneti vaat ediyor olması çok tuhaf.

EVELYN WAUGH

Sonraki hayat konusundaki kesinlik, şimdiki hayatta gösterdiğimiz hoşgörüyle uyumlu değildir.

SAM HARRIS

Gelmemek üzere yitip gidendir
Hayatı bu denli yaşanılır kılan.

EMILY DICKINSON

XXXI

KIYAMETLİ[18]

Ateistlerin, vatandaş ya da vatansever olarak görülüp görülmemeleri konusunda emin değilim. Bu, Tanrı'nın buyruğu altında toplanmış bir ulustur.

GEORGE H.W. BUSH

XXXII

MISIR'DAN ÇIKIŞ

Burada bir ateist yatıyor
Giyinmiş kuşanmış hazır
Ama gidecek bir yeri yok.

BİR MEZAR TAŞI

TEŞEKKÜRLER

q

Olağanüstü araştırmaları ve bu projeye olan sonsuz hevesleri ve inançları için Sara Bader ve Liel Liebovitz'e teşekkür etmek istiyorum. Önerileri ve keskin editöryel gözü için Robert R. Worth'e minnettarlığımı sunuyorum. Özenli çalışmaları için Patty Romeu, Jen Banbury, Josie Peltz, Diane Garvey Nesin ve Christina Lowery'ye de ayrıca teşekkür ederim.

ADLAR DİZİNİ

q

ABBEY, EDWARD (1927-1989) ABD'li çevreci ve yazar.

ADAMS, DOUGLAS (1952-2001) İngiliz bilimkurgu yazarı.

ADAMS, JOHN (1735-1826) ABD'nin ikinci başkanı.

ADAMS, PHILLIP (1939) Avustralyalı yazar, yönetmen ve radyocu.

ALBACETE, MONSIGNOR LORENZO (1941) ABD'li dinbilimci ve yazar.

ALLEN, WOODY (Allen Stewart Konigsberg) (1935) ABD'li komedyen, yönetmen ve yazar.

ANGELOU, MAYA (Marguerite Johnson) (1928) ABD'li şair ve yazar.

ANOUILH, JEAN (1910-1987) Fransız oyun yazarı.

ANTHONY, SUSAN B. (1820-1906) ABD'li kadın hakları savunucusu.

AQUINAS, AZİZ THOMAS (1225-1274) İtalyan filozof ve dinbilimci.

ARİSTOTELES (MÖ 384-322) Yunan filozof.

ARMSTRONG, KAREN (1944) İngiliz yazar ve eski bir rahibe.

ASIMOV, ISAAC (1920-1992) Rusya doğumlu ABD'li bilimkurgu yazarı.

ATKINSON, GORDON (1961) ABD'li bakan ve yazar.

BACON, FRANCIS (1561-1626) İngiliz filozof ve devlet adamı.

BAILEY, CYRIL (1871-1957) İngiliz antik Yunan ve Roma tarihçisi.

BAKUNİN, MİHAİL A. (1814-1876) Rus devrimci ve anarşist.

BALDWIN, JAMES (1924-1987) ABD'li yazar.

BARKER, DAN (1949) Ateizm aktivisti olan ABD'li eski bakan.

DE BEAUVOIR, SIMONE (1908-1986) Fransız yazar ve feminist.

BECKETT, SAMUEL (1906-1989) İrlandalı oyun yazarı ve romancı.

BIERCE, AMBROSE (1842-1914) ABD'li yazar.

BLAKE, WILLIAM (1757-1827) İngiliz şair ve yazar.

BONAPARTE, NAPOLÉON (1769-1821) Fransa imparatoru.

BRADLAUGH, CHARLES (1833-1891) İngiliz sosyal reformcu ve laiklik taraftarı.

BRUCE, LENNY (1926-1966) ABD'li komedyen.

BUCHAN, JOHN (1875-1940) İskoçyalı yazar ve devlet adamı.

BUCHANAN, JAMES (1791-1868) ABD'nin on beşinci başkanı.

BUCK, PEARL S. (1892-1973) ABD'li yazar.

BUÑUEL, LUIS (1900-1983) İspanyol yönetmen.

BURBANK, LUTHER (1849-1926) ABD'li bitki yetiştiricisi.

BURROUGHS, JOHN (1837-1921) ABD'li çevreci ve yazar.

BURTON, RICHARD FRANCIS (1821-1890) İngiliz kâşif ve yazar.

BUSH, GEORGE H.W. (1924) ABD'nin kırk birinci başkanı.

BUTLER, SAMUEL (1835-1902) İngiliz yazar.

BYRON, GEORGE GORDON (Lord Byron) (1788-1824) İngiliz şair.

CAMUS, ALBERT (1913-1960) Cezayir doğumlu Fransız yazar.

CANETTI, ELIAS (1905-1994) Bulgaristan doğumlu İngiliz yazar.

CARNEGIE, ANDREW (1835-1919) İskoçya doğumlu ABD'li işadamı.

CAROLLA, ADAM (1964) ABD'li komedyen.

CASTRO, FIDEL (1926) Küba devlet başkanı.

CHAPLIN, CHARLIE (Charles Spencer Chaplin) (1889-1977) İngiliz komedi oyuncusu ve yönetmen.

CHARRON, PIERRE (1541-1603) Fransız filozof ve dinbilimci.

CHASE, ALEXANDER (1926) ABD'li gazeteci ve editör.

CHESTERTON, G.K. (1874-1936) İngiliz yazar.

CICERO, MARCUS TULLIUS (MÖ 106-43) Romalı filozof, hatip ve devlet adamı.

CLARKE, ARTHUR C. (1917-2008) İngiliz bilimkurgu yazarı.

CLEAVER, ELDRIDGE (1935-1998) ABD'li sivil toplum aktivisti.

CLIFFORD, W.K. (1845-1879) İngiliz matematikçi ve filozof.

COHEN, CHAPMAN (1868-1954) İngiliz yazar ve ateizm aktivisti.

COLERIDGE, SAMUEL TAYLOR (1772-1834) İngiliz şair, eleştirmen ve filozof.

COLTON, CHARLES CALEB (1780-1832) İngiliz yazar ve din adamı.

CRICK, FRANCIS (1916-2004) İngiliz biyofizikçi.

CRISP, QUENTIN (1908-1999) İngiliz yazar, sahne adamı ve eşcinsel hakları savunucusu.

DAACON, GEORGE (tarih bilinmiyor) Kanadalı gazeteci.

DALAI LAMA (1935) Tibet Budizminin ruhani lideri.

DANELIUS, BYRON (tarih bilinmiyor) ABD'li eğitimci.

DARROW, CLARENCE (1857-1938) ABD'li hukukçu.

DARWIN, CHARLES (1809-1882) İngiliz doğabilimci ve yazar.

DAWKINS, RICHARD (1941) İngiliz biyolog.

DEFOE, DANIEL (1660-1731) İngiliz yazar.

DICK, PHILIP K. (1928-1982) ABD'li bilimkurgu yazarı.

DICKINSON, EMILY (1830-1886) ABD'li şair.

DIETRICH, MARLENE (1901-1992) Almanya doğumlu ABD'li aktris ve şarkıcı.

DILLARD, ANNIE (1945) ABD'li yazar.

DOSTOYEVSKİ, FYODOR (1821-1881) Rus yazar.

DOUGLAS, MARJORY STONEMAN (1890-1998) ABD'li yazar ve çevreci.

DOUGLASS, FREDERICK (1818-1895) ABD'li yazar ve sivil toplum lideri.

DOYLE, SIR ARTHUR CONAN (1859-1930) İngiliz yazar ve fizikçi.

DREISER, THEODORE (1871-1945) ABD'li yazar ve editör.

DUHAMEL, GEORGES (1884-1966) Fransız yazar.

ECO, UMBERTO (1932) İtalyan yazar, edebiyat eleştirmeni ve tarihçi.

EDISON, THOMAS (1847-1931) ABD'li mucit.

EINSTEIN, ALBERT (1879-1955) Almanya doğumlu ABD'li fizikçi.

EISENHOWER, DWIGHT D. (1890-1969) ABD'nin otuz dördüncü başkanı.

ELIOT, GEORGE (Mary Ann Evans) (1819-1880) İngiliz yazar ve şair.

ELIOT, T.S. (Thomas Stearns) (1888-1965) ABD doğumlu İngiliz şair, oyun yazarı ve eleştirmen.

ELLIS, HAVELOCK (1859-1939) İngiliz psikolog.

EMERSON, EDWARD WALDO (1844-1930) ABD'li yazar ve editör.

EMERSON, RALPH WALDO (1803-1882) ABD'li şair ve denemeci.

EPİKUROS (MÖ 341-270) Yunan filozof.

ERASMUS, DESIDERIUS (ykl.1466-1536) Hollandalı bilim insanı.

ERTZ, SUSAN (1894-1985) ABD'li yazar.

FEIBLEMAN, JAMES K. (1904-1987) ABD'li filozof ve yazar.

FELLINI, FEDERICO (1920-1993) İtalyan yönetmen ve senarist.

FERRER GUARDIA, FRANCISCO (1859-1909) İspanyol siyasal kuramcı.

FEUERBACH, LUDWIG (1804-1872) Alman filozof.

FEYNMAN, RICHARD P. (1918-1988) ABD'li fizikçi.

FLAMMARION, CAMILLE (1842-1925) Fransız gökbilimci ve yazar.

FLOWERS, BETTY SUE (1947) ABD'li akademisyen ve şair.

FOOTE, G.W. (1850-1915) İngiliz yazar, editör, yayıncı.

FRANKLIN, BENJAMIN (1706-1790) ABD'li devlet adamı, bilim insanı ve yazar.

FREUD, SIGMUND (1856-1939) Avusturyalı psikiyatrist.

FROST, ROBERT (1874-1963) ABD'li şair.

GANDHI, MOHANDAS K. (Mahatma) (1869-1948) Hint ulusalcı ve ruhani lider.

GARDNER, HELEN H. (1853-1925) ABD'li yazar ve kadın hakları savunucusu.

GIBBON, EDWARD (1737-1794) İngiliz tarihçi.

GIDE, ANDRÉ (1869-1951) Fransız yazar ve eleştirmen.

GOLDBERG, WHOOPI (1955) ABD'li aktris ve komedyen.

GOLDMAN, EMMA (1869-1940) Litvanya doğumlu ABD'li anarşist.

GOLDWATER , BARRY (1909-1998) ADB'li siyasetçi.

GOULD, STEPHEN JAY (1941-2002) ABD'li paleontolog.

GREEN, RUTH HURMENCE (1915-1981) ABD'li yazar.

GREENE, GRAHAM (1904-1991) İngiliz yazar.

HARDY, THOMAS (1840-1928) İngiliz yazar ve şair.

HARRIS, SAM (1967) ABD'li yazar.

HAYES, JUDITH (1945) ABD'li yazar.

HELLER, JOSEPH (1923-1999) ABD'li yazar.

HEMINGWAY, ERNEST (1899-1961) ABD'li yazar.

HEPBURN, KATHARINE (1907-2003) ABD'li aktris.

HERZEN, ALEXANDER (1812-1870) Rus yazar ve siyasi aktivist.

HOBBES, THOMAS (1588-1679) İngiliz filozof.

HOFFER, ERIC (1902-1983) ABD'li yazar ve işçi lideri.

D'HOLBACH, BARON (Paul-Henri-Dietrich d'Holbach) (1723-1789) Almanya doğumlu Fransız yazar, filozof ve ansiklopedici.

HOLMES, OLIVER WENDELL (1809-1894) ABD'li yazar ve fizikçi.

HUBBARD, ELBERT (1856-1915) ABD'li yazar.

HUGO, VICTOR (1802-1885) Fransız yazar.

HUME, DAVID (1711-1776) İskoç filozof.

HUXLEY, ALDOUS (1894-1963) İngiliz yazar.

HUXLEY, JULIAN (1887-1975) İngiliz biyolog ve yazar.

INGERSOLL, ROBERT G. (1833-1899) ABD'li hukukçu ve hatip.

JACKSON, HOLBROOK (1874-1948) İngiliz yazar.

JACOBY, SUSAN (1945) ABD'li yazar.

JEFFERSON, THOMAS (1743-1826) ABD'nin üçüncü başkanı.

KANT, IMMANUEL (1724-1804) Alman filozof.

KEATS, JOHN (1795-1821) İngiliz şair.

KELLER, HELEN (1880-1968) ABD'li yazar ve körlerin haklarının savunucusu.

KEPLER, JOHANNES (1571-1630) Alman gökbilimci.

KRONENBERGER, LOUIS (1904-1980) ABD'li yazar, editör ve eleştirmen.

KURTZ, PAUL (1925) ABD'li filozof ve yazar.

LADMAN, CATHY (1955) ABD'li komedyen.

LANGER , JAMES (1934) ABD'li teorik fizikçi.

LAWRENCE, D.H. (1885-1930) İngiliz yazar, oyun yazarı ve şair.

LEBOWITZ, FRAN (1946) ABD'li yazar.

LEC, STANISLAW JERZY (1909-1966) Leh yazar.

LEE, GYPSY ROSE (Rose Louise Hovick) (1914-1970) ABD'li hiciv sanatçısı.

LEWIS, SINCLAIR (1885-1951) ABD'li yazar.

LINCOLN, ABRAHAM (1809-1865) ABD'nin on altıncı başkanı.

LONDON, JACK (1876-1916) ABD'li yazar.

LOVECRAFT, H.P. (1890-1937) ABD'li yazar.

LUCRETİUS (Titus Lucretius Carus) (MÖ 94-55) Romalı şair ve filozof.

MACLEISH, ARCHIBALD (1892-1982) ABD'li şair, oyun yazarı ve Kongre Kütüphanecisi.

MADISON, JAMES (1751-1836) ABD'nin dördüncü başkanı.

MACELLAN, FERDINAND (1480-1521) Portekizli kâşif ve gezgin.

MARLOWE, CHRISTOPHER (1564-1593) İngiliz oyun yazarı ve şair.

MASON, JACKIE (1936) ABD'li komedyen.

MAUGHAM, W. SOMERSET (1874-1965) Fransa doğumlu İngiliz romancı.

MATTHEWS, DAVE (1967) Güney Afrika doğumlu ABD'li şarkıcı ve söz yazarı.

MCKELLEN, IAN (1939) İngiliz aktör.

MCCOURT, FRANK (1931) ABD doğumlu İrlandalı-Amerikalı yazar.

MCGINN, COLIN (1950) İngiliz filozof.

MCLAUGHLIN, MIGNON (1913-1983) ABD'li yazar ve editör.

MENCKEN, H.L. (1880-1956) ABD'li gazeteci.

MICHENER, JAMES A. (1907-1997) ABD'li yazar.

MILL, JOHN STUART (1806-1873) İngiliz filozof ve ekonomist.

MILLER, JONATHAN (1934) İngiliz yazar ve yönetmen.

MILLER, OLIN (1918-2002) ABD'li yazar.

MILNE, A.A. (1882-1956) İngiliz oyun yazarı ve çocuk kitabı yazarı.

MONTAGU, ASHLEY (1905-1999) İngiltere doğumlu ABD'li antropolog.

MONTAIGNE, MICHEL EYQUEM DE (1533-1592) Fransız yazar.

MONTESQUIEU, CHARLES-LOUIS DE SECONDAT, BARON DE LA BRÈDE ET DE (1689-1755) Fransız siyaset felsefecisi.

MORLEY, CHRISTOPHER (1890-1957) ABD'li yazar.

MORLEY, JOHN (1838-1923) İngiliz yazar ve siyasetçi.

MUNCH, EDVARD (1863-1944) Norveçli ressam.

MUSTAINE, DAVE (David Scott Mustaine) (1961) ABD'li şarkıcı, söz yazarı ve gitarist.

NATHAN, GEORGE JEAN (1882-1958) ABD'li tiyatro eleştirmeni ve editör.

NEHRU, JAWAHARLAL (1889-1964) Hint devlet adamı.

NIETZSCHE, FRIEDRICH (1844-1900) Alman filozof.

O'CASEY, SEAN (1884-1964) İrlandalı oyun yazarı.

O'CONNOR, FLANNERY (1925-1964) ABD'li yazar.

O'TOOLE, PETER (1932) İrlanda doğumlu İngiliz aktör.

OWEN, ROBERT (1771-1858) İngiliz sosyal reformcu.

PAINE, THOMAS (1737-1809) İngiltere doğumlu ABD'li siyaset felsefecisi.

PASCAL, BLAISE (1623-1662) Fransız matematikçi ve filozof.

AZİZ PAUL (TARSUSLU) (MS 10- 67) ilk Hıristiyan lideri ve dinbilimcisi.

PETRONİUS (Petronius Arbiter) (doğumu bilinmiyor-ykl. MS 66) Romalı hicivci.

PHILIPS, EMO (Phil Soltanec) (1956) ABD'li komedyen.

PLINY, YAŞLI (MS 23-79) Romalı bilgin.

POPE, ALEXANDER (1688-1744) İngiliz şair.

PROUST, MARCEL (1871-1922) Fransız romancı.

QUARLES, BENJAMIN (1904-1996) ABD'li tarihçi, editör, yazar.

RAND, AYN (1905-1982) Rusya doğumlu ABD'li yazar.

RENAN, ERNEST (1823-1892) Fransız tarihçi ve eleştirmen.

RICHARDS, ANN (1933-2006) ABD'li siyasetçi.

ROBERTS, STEPHEN HENRY (1901-1971) Avustralyalı tarihçi ve yazar.

RODDENBERRY, GENE (1921-1991) ABD'li televizyon yapımcısı.

RUSHDIE, SALMAN (1947) Hindistan doğumlu İngiliz yazar.

RUSSELL, BERTRAND (1872-1970) İngiliz filozof ve matematikçi.

SADE, MARQUIS DE (Donatien-Alphonse-Frangois de Sade) (1740-1814) Fransız yazar ve liberter.

SAGAN, CARL (1934-1996) ABD'li gökbilimci ve yazar.

SALACROU, ARMAND (1899-1989) Fransız oyun yazarı ve senarist.

SANDBURG, CARL (1878-1967) ABD'li şair ve yazar.

SANGER, MARGARET (1883-1966) ABD'li reformcu ve doğum kontrol savunucusu.

SANTAYANA, GEORGE (1863-1952) İspanya doğumlu ABD'li filozof ve eleştirmen.

SCHOPENHAUER, ARTHUR (1788-1860) Alman filozof.

SCHUMAKER, JOHN F. (1949) ABD'li psikolog.

GENÇ SENECA (MÖ ykl. 4-MS 65) Romalı filozof ve şair.

SHAKESPEARE, WILLIAM (1564-1616) İngiliz oyun yazarı ve şair.

SHAW, GEORGE BERNARD (1856-1950) İrlanda doğumlu İngiliz oyun yazarı ve eleştirmen.

SHELLEY, PERCY BYSSHE (1792-1822) İngiliz şair.

SHORT, ROBERT L. (1932-2009) ABD'li yazar ve atanmış papaz.

SIMPSON, HOMER *The Simpsons* çizgi filminden bir karakter.

SINATRA, FRANK (1915-1998) ABD'li şarkıcı ve aktör.

SINGER, ISAAC BASHEVIS (1904-1991) Polonya doğumlu ABD'li yazar.

SONTAG, SUSAN (1933-2004) ABD'li yazar.

STANTON, ELIZABETH CADY (1815-1902) ABD'li kadın hakları savunucusu.

STEIN, GERTRUDE (1874-1946) ABD'li yazar.

STEINEM, GLORIA (1934) ABD'li kadın hakları savunucusu ve editör.

STENDHAL (Marie-Henri Beyle) (1783-1842) Fransız yazar.

STRAWSON, GALEN (1952) İngiliz filozof ve yazar.

SWIFT, JONATHAN (1667-1745) İrlanda doğumlu İngiliz yazar ve din adamı.

THOREAU, HENRY DAVID (1817-1862) ABD'li yazar ve çevreci.

TUTU, DESMOND (1931) Güney Afrikalı dini lider.

TWAIN, MARK (Samuel Langhorne Clemens) (1835-1910) ABD'li yazar.

VAN DER POST, LAURENS (1906-1996) Güney Afrikalı yazar.

VAN GOGH, VINCENT (1853-1890) Hollandalı ressam.

VIDAL, GORE (1925) ABD'li yazar.

VOLTAIRE (François-Marie Arouet) (1694-1778) Fransız yazar ve filozof.

VONNEGUT, KURT, JR. (1922-2007) ABD'li yazar.

WAGNER, JANE (1935) ABD'li oyun yazarı ve senarist.

WARBURTON, WILLIAM (1698-1779) İngiliz piskopos ve yazar.

WATSON, JAMES (1928) ABD'li biyolog.

WATTERSON, BILL (1958) ABD'li karikatürist.

WAUGH, EVELYN (1903-1966) İngiliz yazar.

WEINBERG, STEVEN (1933) ABD'li fizikçi.

WELLS, H.G. (1866-1946) İngiliz yazar.

WHITEHEAD, ALFRED NORTH (1861-1947) İngiliz matematikçi ve filozof.

WHITEHORN, KATHARINE (1928) İngiliz gazeteci.

WHITMAN, WALT (1819-1892) ABD'li şair.

WHITEHEAD, ALFRED NORTH (1861-1947) İngiliz matematikçi ve filozof.

WHITEHORN, KATHARINE (1928) İngiliz romancı.

WHITMAN, WALT (1819-1892) ABD'li şair.

WILCOX, ELLA WHEELER (1850-1919) ABD'li şair.

WILDE, OSCAR (1854-1900) İrlandalı oyun yazarı, öykü yazarı ve şair.

WILLIAMS, BERNARD (1929-2003) İngiliz filozof.

WILLIAMS, TENNESSEE (1911-1983) ABD'li oyun yazarı.

WILSON, WOODROW (1856-1924) ABD'nin yirmi sekizinci başkanı.

WITTGENSTEIN, LUDWIG (1889-1951) Avusturya doğumlu İngiliz filozof.

WRIGHT, FRANK LLOYD (1867-1959) ABD'li mimar.

YOUNGMAN, HENNY (1906-1998) İngiltere doğumlu ABD'li komedyen.

ZANGWILL, ISRAEL (1864-1926) İngiliz yazar.

ZAPPA, FRANK (1940-1993) ABD'li müzisyen ve söz yazarı.

ZOLA, ÉMILE (1840-1902) Fransız yazar.

[1] *Fr.* Başyapıt. (ç.n.)

[2] ABD'li sosyal reformcu. Köleliğe karşı yürütülen hareketin lideri. (ç.n)

[3] Asıl adı Gaius Plinius Secundus; Antik Romalı yazar, doğabilimci. (ç.n.)

[4] "Bilimsefe" bilimin de tıpkı ötekiler gibi bir inanç sistemi olduğunu ima eden uydurma bir sözcüktür. Bu bölüm, bilimin gerçeğin ötesinde ne olduğunu, yani hakikati açıkladığına ya da açıklayacağına inananlardan yapılan alıntıları içerir; bu da bilime inananların, onlara göre bazı dinler ve dindarlar ne kadar dogmatikse kendilerinin de inançlarında o kadar dogmatik olabildiklerini gözler önüne sermektedir.

[5] *Venedik Taciri*, Çeviren Bülent Bozkurt, Rezmi Kitabevi, 10. Baskı, 2010, s. 82. (ç.n.)

[6] "Cehennem Günlükleri", adını, cemaatlerini cehennem korkusu ve lanetlenmeyle korkutarak onların Tanrı'ya inanmalarını ve iman etmelerini sağlayan vaizlerden alır. Bu bölümdeki alıntılar, ateistlerin, cehennem gazabı bekçileri vaizler kadar ölçüsüz, mantıksız ve aşırı olabileceklerini göstermektedir.

[7] 1972'te, felsefe dersi için bir ödev hazırlayan Kanadalı bir üniversite öğrencisinin, Dick'e, gerçeği bir cümleyle tanımlayabilir misiniz şeklinde sorduğu soruya Dick'in verdiği yanıt.

[8] *Matta İncili*, 6:25-34 arasındaki ayetlere gönderme yapıyor: "‘Ne yiyip ne içeceğiz?' diye canınız için, ‘Ne giyeceğiz?' diye bedeniniz için kaygılanmayın ... Giyecek konusunda neden kaygılanıyorsunuz? Kır zambaklarının nasıl büyüdüğüne bakın! Ne çalışırlar, ne de iplik eğirirler ... O halde yarın için kaygılanmayın." (ç.n.)

[9] Hooters (İngilizce argoda meme anlamına gelir) ABD'deki bir restoran zinciri. Garsonlarının seksi giysiler giymesiyle tanınır. (ç.n.)

[10] Katolik bir üniversite. (ç.n.)

[11] Orthodoxy is my doxy, heterodoxy is another man's doxy. "Doxy" sözcüğü İngilizcede öğreti ve orospu anlamlarına gelir. (ç.n.)

[12] "Tanrı Yok, Efendi Yok" Margaret Sanger'in feminist dergisi *The Woman Rebel*'in künyesinde yer almıştır. Bu slogan ilk kez, 1912 yılında Lawrence, Massachusetts'te yapılan grevde Dünya Sanayi İşçileri (IWW) sendikası üyeleri tarafından taşınan bir dövizde görülmüştür. Dövizde, "Uyanın!!! Dünyanın Köleleri!!! Tanrı Yok! Efendi Yok! Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için" yazmaktadır.

[13] Thomas Paine kiliseyi herhangi dini bir kurum imgesi olarak kullanıyor ve dinlerin ya da mezheplerin kurumlarını önemsemediğini söylerken Türk sözcüğünü kullanıyor. Bu, bizim değil Paine'in tercihidir. (ç.n.)

[14] 17. yüzyılda ortaya çıkan bir Hıristiyan mezhebi. (ç.n.)

[15] ABD'de ve Kanada'da, hastanelerde kimlikleri bilinmeyen ya da mahkemelerde yasal zorunluluklar nedeniyle kimlikleri açıklanamayacak kişileri betimlerken kullanılan sahte isim. (ç.n.)

[16] *Fr.* Sabit fikir, takıntı. (ç.n.)

[17] ABD'de, eğlence yerleriyle ve lunaparklarıyla ünlü, "milyonların Mekke'si" olarak adlandırılan yerleşim birimi. (ç.n.)

[18] "Kıyametli" (apocalyptus) sözcüğü, kutsal kitapta geçen "kıyamet" (apocalypse) sözcüğünden türetilmiş bir ifadedir. Kıyametli, düşünce özgürlüğü bahçesinde yetişen, taraf tutma ve önyargılı olma bitkisidir.